

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 123-16 AĞUSTOS

FIYATI: 5 TL

ANTI-FAŞİST DEMOKRASİ CEPHESİ KURULACAKTIR!

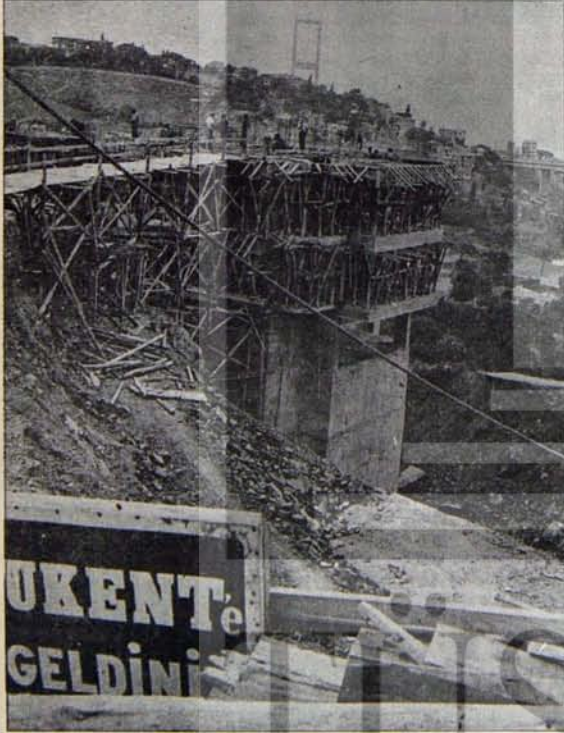
Demirel
ilk
yenilgisini
Şura'da
aldı

Vera Hikmet
Nazım Hikmet'i
anlatıyor

TÜMÖD Başkanı Şayan:
Demokrasi Cephesi dikkatli
bir biçimde kurulmalıdır

KORUKENT'te "SAHANE MANZARALI" BODRUM DAİRELER VE YÜKSELEN "MÜHÜRLENMİŞ" İNŞAATLAR

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman ŞAKALSIZ • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI • YÖNETİM: Konur Sök. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSU: Piyerloti Cad. 21/1 Cemberlitas İSTANBUL Tel: 26 35 67 • ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Aylık: 100 TL • Posta Çekli: YURUYUŞ Dergisi 100234 • İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL, İç sayılarda sütun satımı: 40 TL, Yayın İlanları % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri

Bir konut milyonerinin öyküsü:

M. HANEFİ

KORUKENT OLAYI

KAÇAK OLARAK YÜRÜTÜLMÜŞ OLAN İNŞAATI DURDURMAYA GİDEN BELEDİYE BAŞKANINA İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASINA KAYITLI BİR TEKNİK GÖREVLİ "PATRON GÜÇLÜ, BU NEDENLE KAÇAK İNŞAATÇALIYORUM" DİYOR. GERÇEKTEN ÖYLE. İNŞAAT SÜRÜYOR...

Boğaz son zamanlarda konut milyonerlerinin saldırısına uğrarken, yetkili kuruluşların acizliklerini ifade etmeleri için gelişmeler olarak değerlendirilmeye başlandı. Geçtiğimiz günlerde Vatan Gazetesinin çabalarıyla ortaya çıkartılan Çorukent olayının üzerinde durmaya değer. Korukent A.Ş. nin yöneticisi ve başurumusu Yaşat Manav'ın Ortaköy yarıncılarında dikmeye çalıştığı 18 blokun jykısı 1974 yılında, Kültür Bakanı Nermi Nefci zamanında çıkartılan "SID" kararından önce başlar. Bu sıralar alealele ucuz fiyata geniş arsayı satın alan Yaşat Manav, hazırlattığı projeyi karar yürürlüğe girmesinden önce İmar Müdürlüğüne onaylatır. Bu projeye göre o sıralar, ruhsatını aldığı 11 blok, 2 bodrum, 4 kat olarak yapacağını belirten Yaşat Manav, çalışmalara girer. Ancak amacının "SID" kararından önce onaylattığı 2 bodrum 4 kat olmadığını da ortaya koyar. SID kararı yürürlüğe girdikten sonra bir bodrum 3 kata ruhsat verilmektedir. Bu nedenle Yaşat Manav'ın eli kolu bağlanır. Fakat Yaşat Manav bir konut milyoneridir. Daha şirketini kurarken, elemanlarını üst dereceli emekli belediye memurlarından seçmiştir. Bu kişiler Belediye'de "kimlerden ne şekilde iş çıkartılacağını" iyi bilmektedirler.

ASKERİ BİRLİĞİN GÖREVİ

İnşaatın yapımına başlandığı sıra, bölgede askeri bir saha bulunmaktadır. Bu askeri saha ve birlik, son derece önemli bir görevi üstlenmiştir: Boğaz köprüsünün korunması. Ancak konut milyoneri Yaşat Manav kararlıdır. Askeri saha kaldırılır. Bu iş için "oldukça büyük çaba sarfettiğini" söyler Yaşat Manav. Bir süre sonra binalar için temel kazmaya başlarlar. Kazarlar, kazarlar. Toprağın fiili kod numarası değiştirilir.

Başlangıçta, zeminin toprak olduğunu savunurlar belediyeye karşı, ancak bunu kanıtlanamazlar. Gören göz, kaya parçalarının nasıl yığıldığını görür. İnşaat için elektikli de yukan kesimdeki subay evlerinden kaçak almaktadırlar

YAPILAR MÜHÜRLENİYOR

Yaşat Manav, çıkmaya başladığı dört blok inşaatı tamamen projeye aykırı bir şekilde yapmak istediğinden, belediyeye proje iptal edilir. Korukent'e iskan müsaadesi verilmeyeceği kesinlikle belirtilir. Fakat konut milyoneri Yaşat Manav, ortasında büyük bir yüzme havuzuna sahip olacak ve insan gereksinimlerinin çoğunu karşılayabilecek bir kent planlamaktadır. Ve gazetelere yüzbinlerce lira değerinde ilan vermeye devam etmektedir.

Gerekli uyarılar yapıldıktan sonra Korukent site inşaatı 25 kasım 1976 - 25 Ocak 1977 tarihleri arasında mühürlenir. Konut milyoneri Yaşat Manav, Belediyeye meydan okurcasına mühürlenmiş olan yapının inşaatına devam etmekte sakinca görünür. Oysa yasalara göre mühürlenmiş inşaat devam ederse, "yıkılması gerektiği" belirtilmektedir.

AHMET İSVAN OLAYA EL KOYUYOR

Olayın basına yansımaları üzerine İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İsvan harekete geçiyor. Kafasında tasarladığı şey "bu konut milyonerine iyi bir ders vermek", "şan olsun diye dinamitleme burayı" diye düşünüyor. Ancak iş güvenliği açısından öneriden vazgeçiyor. Ortaköy'e baskın yapıyor. Fakat ilginçtir. Koca İstanbul Belediyesinde "bir tek yıkım elemanı" yok. Bu konuda kadro ihdas edilmemiş. Diğer işçilerin yıkım işlerinde çalıştırılmasına ise "kalifiye olmadıkları" gerekçesiyle sendika izin vermiyor. İsvan'ın öncülüğünde bazı belediye memurları yine orada buldukları balyozlarla "günlük yapımı" yıkıyorlar. İşçiler oraya buraya kaçmış. Soruyoruz kendilerine, çoğu bir inşaatçı çalışmadıklarını söylüyorlar. Anlaşılan doldurulmuşlar ve işlerinde çalışan işçilerin çoğunun sigortası da yok.

Orada çalışan bazı teknik görevliler Ahmet İsvan'a çıkışıyorlar. Hatta inşaat mühendisi Necdet Erdil, "patronun güçlü olduğunu bu nedenle kaçak inşaatla çalıştığını" söylüyor İsvan'a. "Ya öylemi" diyor Ahmet İsvan, "Sen Oda'ya da kayıtlıymışsın hakkında soruşturma açtıracağım senin" diyerek, kızgın bir şekilde tersliyor karşısında kendini.

Olay yerinden birlikte ayrılırken "biz akıntıya kürek çekiyoruz" diyor bir imar yetkilisi. "Adam yapacağım diyor. Kafasına koymuş" Nitekim İsvan'ın çabasıyla kesilen kaçak elektrikliğin İETT'ce yeniden bağlanması somut bir kanıt.

Evet konut milyoneri, projeye aykırı olarak 3-4 kat fazladan kazanmak istiyor. Kazandığı katların adına da fazladan bodrum diyecek. Ortalama fiyatları 3 milyona varan daireler.

Ve şimdi den hem hepsinin satılmış olduğu daireler.

Ertesi günü Milliyet gazetesinde köşe yazarı Hasan Pulur "İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İsvan'ın başına güneş vurduğunu" yazıyor. Adını da "dinamitçi başkan" koyuyor. Yazık. Ya patronların güçlü olduğunu kabullenecesin, ya da başına güneş vurmuş diyecekler...

"NE YAPMALI," NASIL OKUNMALI?

YALÇIN KUÇUK

"Ne Yapmalı" yirminci yüz yılın marksizmi olan leninizmin en temel yapıtlarından birisi. Çok okundu. Daha çok okunması gerek. Bugünlerde tekrar okunması gerek. Okunacağı da muhakkak. Ancak "Ne Yapmalı" tekrar okunurken bir soruyu da sormak gerek: "Ne Yapmalı" nasıl okunmalı? Bu soruyu sormak için yeterli neden var. Çünkü, Lenin, sonradan menşevizme dönüşen ekonomizme karşı güçlü bir silah olarak kaleme aldığı bu yapıtın bir zamanlar kendisine karşı da kullanılmak istendiğini gördü. Lenin'in, en iradi, en volantarist çalışması olan bu yapıtın bir zamanlar tahrip, kalıplarının formüllerini veren bir kitap olarak ele alındığı Türkiye'de de görüldü. En az bu nedenlerle böyle bir soru geçerli. Fakat dahası var. Böyle bir soruya cevap aramak işçi sınıfının siyasal hareketinin mücadele yöntemleri konusunda da açıklıklar getirecek. Soruya cevap aramak, yöntemsel açıklıkları da beraberinde getirecek.

Cevabı, başka yerde aramaya gerek yok. Kaynakta var. Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin İkinci Kongresi, büyük ölçüde, "Ne yapmalı" üzerine tartışma ile geçiyor. "Ne Yapmalı", bu kongre ile birlikte menşevizme dönüşen ekonomistler tarafından, iradecilikle suçlanıyor. İşçi sınıfının, sendikal mücadelelerini hamurunda kendiliğinden sosyalizm bilincine ulaşacağını ileri süren ekonomizme, "Ne Yapmalı" ile büyük bir darbe indiriliyor. Bu yüzden suçlamaları pek normal. Ancak bu darbenin nasıl indirildiğinin açıklığa kavuşturulması, darbenin kendisi kadar önem kazanıyor. Kongre'de, tutanaklara geçen konuşmasında, Lenin şunları söylüyor: "Sonuç olarak, 'ekonomistlerin' bir uça gittiklerini hep biliyo yöne çekmesi gerekiyordu ve benim yaptığım, budur." (Lenin, Toplu Eserler, Altıncı Cilt, sayfa 491, İngilizce) Sonradan menşevizme, daha sonra da tasfiyeciliğe dönüşen ekonomizm, çubuğu kendi tarafına büküştü. Düzeltmek için ters yönde bükülmesi gerekiyordu. "Ne Yapmalı" ile bu yapıldı.

Dünya işçi sınıfı tarihinin başarıyı perçinlemiş ve başarıya gebe sayfalarında örnekleri çok. İşçi sınıfı hareketini su ya da bu yöntem ile burjuvazinin peşine takma girişimleri çok oldu. Zaman zaman bunlar, cılız ve etkisiz akımlar haline geldi. Zaman zaman yaygınlık kazandı. Yaygınlık kazandığı yerlerde, cesaretle çubuğu tersine bükülebilen işçi sınıfı hareketleri kalıcı oldu. Türkiye'de de, bir yandan, ekonomik mücadele örgütleri olan sendikaları işçi sınıfı partisinin yerine koymaya çalışarak, bir yandan da, sosyal demokrasinin neyapıp ne yapamayacağını bir kenara bırakıp yaldızlı sözlerin arkasında işçi sınıfını ve hareketini, burjuvazinin peşine takma girişimleri oldu. Sosyal demokrasinindar olanakları içinde geliştirilmek istenen demokratik güçlerin iş ve eylem birliği sorunu, işçi sınıfının siyasal hareketini tasfiyeciliğe kadar götürdü. Çubuk tersine büküldü. Bu dönem geride bırakıldı.

Ekonomizm, menşevizm ve tasfiyecilik, tarihin bir kesitinde ve dünyanın bir yerinde birbirini izledi. Sonradan şöyle yazıldı: "Tasfiyecilik (likidasyonizm), ekonomizmin (1895-1902) direkt devamı ve menşevizmin (1903-1908) zürriyetinden olduğu için yirmi yıllık tarihi olan bir eğilimdir." (Lenin, Maceracılık, Toplu Eserleri, Yirminci Cilt, sayfa 357, İngilizce) Tarihsel olarak birbirini izleyenler, mantıksal olarak da birbirinden ayrılmıyor. Çünkü özleri aynı oluyor. Ekonomizminde menşevizmin de özünün işçi sınıfı hareketi içine burjuva görüşleri sokma olduğu biliniyor. Tasfiyecilik de öyle: Tasfiyecilik, proletarya üzerinde burjuva etkilerinin belirtisidir." (Lenin, Tasfiyeciler, Toplu Eserleri, Yirminci Cilt, sayfa 240)

Ne ekonomizmin, ne menşevizmin ne de bunların uzantısı olan tasfiyeciliğin, legalite ya da illegalite ile doğrudan bir ilgisi var. Arada, öz olarak, bir ilişki yok. Legalite ya da illegalite doğrudan doğruya pratiği ilgilendiren bir ilke. Burada fetişizme hiç yer yok. Somut koşullardan kopuk, pratikten uzak soyut bir ilke olarak söylenecek sözlerin anlamlı olması mümkün değil. Buradaki turnusol kağıdı, işçi sınıfının siyasal hareketine burjuva etkilerinin buluşturulup buluşturulmaması. Önemli olan, buluşturmamak. Buluştırmadan, var olan bütün olanakları kullanarak işçi sınıfının mücadelesini sürdürmek.

Behice Boran, bir kaç kez tekrarladı: İşçi sınıfının siyasal hareketinde önemli olan bir diğer nokta da, hareketin sürekliliğidir. Tarihin her aşamasında, sürekli olan hareket, değişik biçimler ve görünüm alabilir. Biçimleri ve örgütleri, değişmeyen ve sürekli olan görev ile içinde bulunulan aşamanın somut koşulları belirler. Bu anlamda süreklilik vazgeçilmez. Bu anlamda, her hareket, kendi geçmişinin sahibidir. Eksiği ile fazlasıyla, doğrusu ile yanlışıyla kendi kendisinin sahibidir. Hiç bir hareketi, kendi kendisinden ayırmak mümkün olmaz. Buna güc yetmez.

Sorun, hareketin sürekliliği ile sınırlı kalmıyor. Yirminci yüz yılın tarihi ve coğrafyası, işçi sınıfının siyasal hareketine, daha önceki dönemlerde yazılı olmayan görevler veriyor: Demokratik toplumsal muhalefetin başını çekmek. Artık burjuvazi, demokrat olma niteliğini, küçük burjuvazi de demokratik toplumsal muhalefetin başını çekme yeteneğini yitirmiş durumda. Bu yüzden, demokratik toplumsal muhalefeti örgütleyip etkinliğini artırma görevinde de, temel sorumluluk işçi sınıfının siyasal hareketine düşüyor. Ancak, bu sorumluluğu ortaya çıkması, salt demokrat bir bilinçle işçi sınıfının siyasal örgütü içinde yer almanın mümkün olmadığı gerçeğini değiştirmiyor. Bu gerçeğin değiştirilmesi imkansız. Yalnız, artık demokrat hareketlerin zorunlu olarak anti-kapitalist bir niteliğe kavuşması, tutarlı demokrat çizginin sosyalizm perspektifini inkar ederek korunamayacağını açığa çıkması, değerli kolaylıkları da beraberinde getiriyor. Böyle bir durumda demokrat bilince sahip olanları, sosyalizm mücadelesine kazanmak kolaylaşıyor.

Fakat bu kolaylığa karşın, işçi sınıfının politik örgütünün dışında, demokrat hareket olacak. Geçmişte de oldu. Bugün de, daha tutarlı bir program ve bilinç düzeyinde de olsa, var. Geçmişte sosyalist hareket ile demokrat akımlar arasında tartışma oldu. Bugün de oluyor. Ancak tartışmanın varlığı işçi sınıfının siyasal hareketinin başını çekme durumunda olduğu, demokratik toplumsal muhalefetin bütünlüğünü engellemiyor. İşçi sınıfının siyasal hareketi, kendi geçmişinin olduğu kadar, sınıfın ve politik olarak kendi gerisindeki hareketlerin de sahibi. Bu yüzden, faşist komandoların yurtsever gençlerin mezarlarına yönelttikleri saygısızlık, işçi sınıfı hareketine küfür anlamına geliyor. Karşılıksız kalmayacak.

"Ne Yapmalı" çok okundu. Daha çok okunacak. Çünkü hala ön plana çıkmayan yanları var. "Ne Yapmalı" kendiliğindenci hareketin, "en az mukavemet çizgisini izleyen hareketin" kaçınılmaz olarak burjuvazinin etkisine gireceğini vurguluyor. (Lenin, Ne Yapmalı, Toplu Eserler, Beşinci Cilt, sayfa 386, İngilizce) "En az mukavemet çizgisini izleyen hareket" işçi sınıfı hareketini, her zaman çıkmaza götürüyor. "açık kapı sosyalizmi" eğilimlerinde olduğu gibi. Hem sosyalist mücadelede hem de anti-faşist mücadelede "en az mukavemet çizgisini izleyen" eğilim ve girişimler ters tepmeye mahkum. Çünkü en az mukavemet çözümleri aranırken, hareket kendi mukavemetinden kaybediyor. Çıkamaz, burada.

ANTI-FAŞİST DEMOKRASİ CEPHESİ

Geçen hafta YÜRÜYÜŞ baskıya ve-
rilirken Ankara'da Bahçelievler son du-
rakta öldürülen ve ikisinin yarbay ve al-
bay rütbesinde olduğu bildirilen üç ül-
kücinün cenazesi kaldırılıyordu. Üç ül-
kücinün cenazesinde İkinci MC hükü-
metinin faşist üç bakanı da bulundu.
Cenazenin kalabalık olması için Orta
Doğu Teknik Üniversitesi işçilerine zor
kullanıldı. ODTÜ'de yetkili Sosyal-İş
Sendikası Genel Başkanı Özcan Kesgeç,
cenaze masraflarının ODTÜ bütçesinden
karşılandığını açıkladı. Böylece ilerici
işçi ve emekçilerle kustuğunu hedef
edinen ülkücü örgütlerle ilgili tüm mas-
rafların devlet bütçesinden karşılandığı
bir kez daha ortaya çıktı.

DEMİREL'İN CİNNETİ

Süre gelen MC hükümetlerinin başı
Demirel; yüksek rütbeli üç ülkücünün öl-
dürülmesi "cinnet" ve "vahşet" keli-
meleri ile nitelendi. Türkiye'de başbakan-
lık koltuğuna oturmuş bir kimsenin böy-
lesine iki yizli bir tutum alması gerçek-
ten şaşırtıcı boyutlara ulaştı. MC hükü-
meti süresince otobis duraklarında bek-
leyen devrimci kız ve erkek öğrenciler
kurşun yağmuruna tutulup öldürüldüler.
Türkiye İşçi Partisi üyesi Halil Pelitözü
ile Cezmi Yılmaz da böylesine hain kur-
şunlara hedef olup işçi sınıfı şehidi oldu-
lar. Bunları hiç birisinde Demirel, "cin-
net" ya da "vahşet" sözcüklerini hatırla-
madı. Sadece "üzüldüğümü" belirtmekle
yetindi. MC hükümetinin başı Demirel,
bu tutumu ile Türkiye'yi "cinnet" e gö-
türemeye kararlı olduğunu bir kez daha
gösterdi.

MEZARLARIN SAHİBİ VAR

Türkiye'de faşizmi yerleştirmek için
her türlü utanmazlığa başvuranlar, yük-
sek rütbeli üç ülkücünün cenazesinden
sonra düzenledikleri töreni, mezar tah-
ripçiliği ile bitirdiler. Faşizmi yerleş-
tirmek için koyu dindar görünenler, Kar-
şıyaka Mezarlığında yatan yurtsever
gençlerin mezarını tahrip etmekten geri
kalmadılar. Ülkücüler, Deniz Gezmiş,
Hüseyin İnan, Yusuf Aslan, Ulaş Bar-
dakçı ve Hakan Yurdakuler'in mezarla-
rını tahrip ettiler. Devrimci hareketlere
karşı saklayamadıkları kin ve iğrençlik-
lerini bu boyutlara ulaştırdılar.

Bu mezarların sahipleri var. İşçi sin-
fının politik hareketi, sağlıklarında da
Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf
Aslan'ın izledikleri yolu sürekli eleştirdi.
Ancak bu yurtsever gençlerin de içinde
bulunduğu hareketin, demokratik öz-
lemlerin her zaman sahibi oldu. Tüm
yurtseverlerin olduğu gibi Karşıyaka'daki
mezarların sahibi de Türkiye işçi sin-
fı hareketidir. Mezarlara yapılan saygı-
sızlık, işçi sınıfının politik hareketine
küfür anlamına gelmektedir. Bunlardan
hesap sorulacağı günler uzak değildir.

MC HAZIRLIK İÇİNDE

Büyük basın bir yandan üç ülkücünün
cenazesini trajik işçi resimleri ile sisler-
ken diğer yandan faşizmin "banış tar-
rızunu" en ince ayrıntısına kadar yay-
maya çalışıyor. Bütün bunların arkasın-
da MC hükümetinin, iç ve dış sermaye
güçlerinin istediği devalüasyonu hazırla-
maya başladığı görülmüyor. MC hükümeti-

nin güvenoyu aldıktan sonra yürürlüğe
koyduğu ekonomik kararlar, bir büyük
devalüasyonun ilk işaretleri oluyor. MC,
devalüasyonun öncesinde ve hemen son-
rasında almak zorunda olduğu istikrar

tedbirlerine başlamış görünüyor. Tahlil
taban fiyatlarındaki artış oranının düşü-
lüğü, bir istikrar politikasının başlangıcı
sayılıyor. Bundan sonra açıklanan fun-
dik, pancar taban fiyatları da aynı poli-

MC'YE KARŞI GENEL GREV, CHP-AP KOALİSYONU AMACIYLA SAPTIRILAMAZ

Geçtiğimiz hafta kamuoyunu en çok
meşgul eden konulardan biri, Türk-İş
Genel Yönetim Kurulu'nun "genel grev"
ve "DISK'le işbirliği" konularını görüş-
mek üzere yapacağı toplantı oldu. Genel
Yönetim Kurulu'ndan çıkacak karar
önceden tahmin edilemek, daha doğrusu,
bu karar önceden oluşturmak çaba-
sıyla, çeşitli eğilimli yayın organları Ku-
rulu'nun "siyasal yapı"nın dökmelerini
kılmakaya girişiler. Bu arada, en ger-
çekçi "tahmini" Terciman'ın yaptığı
ortaya çıktı. Terciman, Türk-İş Genel
Yönetim Kurulu'nun toplanacağı 9
Ağustos günü sonucu şöyle öngörüyor-
du: "Tunc'un başkanlık prestijini koru-
yacak, ancak genel grev olasılığı dışar-
da bırakacak bir karar."

Genel Yönetim Kurulu'nun Perşem-
be günü açıklanan kararı, öngörüyü tam
olarak doğruluyordu: Kararda genel grev
ve karşı çıkılmıyordu ama, genel grev
uygulanamaz hale getiriliyordu. Karar,
DISK'le işbirliği konusuna bir değinme-
yerek, bir yandan Tunc'un "ayyb"ını
görmeliktken geliyor, diğer yandan bu
konuda Türk-İş'in söyleyecek bir sözü-
nün dahi olmadığını belli ediyordu.

SİLAH HEDEFİNDEN SAPTIRILMAMALI

Tunc'un MC'nin kurulması karşısın-
da genel grev başvurulacağını açıklama-
sı üzerine, büyük burjuvazinin bütün or-

ganları ve kuruluşları "genel greve" kar-
şı bütün cephelerden saldırıya geçmişti.
Büyük burjuvazi bu şekilde gerçekce işçi
sınıfının en güçlü mücadelesine saldırıdan
birine karşı taarruza geçmiş oluyordu.
Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu'nun
8 Ağustos günü yayınladığı açıklama
bunu şöyle açıkladı:

"Çünkü genel grev işçi sınıfının ser-
mayeye ve onun iktidarlarına karşı etkin
bir mücadele silahıdır, doğal ve beşeri
hukukla haklıdır. Burjuva partilerinin
çoğunlukta olduğu parlamentolardan
ancak işçi sınıfının grev hakkını kısıtla-
yan yasaların çıkabileceği ise aşikardır;
bu kısıtlamalar ve yasaklara sığınarak
genel greve karşı çıkılmaz. Kaldı ki,
Anayasa'nın 47. maddesi hükümünün ifa-
de biçimi genel grevi kapsamına alacak
niteliktedir. Büyük sermayenin lehine,
işçi emekçi sınıfların aleyhine politika-
lar uygulayıcısı olan baskıcı ve ezici 2.
MC iktidarına karşı işçilerin genel greve
gitmeleri, 'iktisadi ve sosyal durumlarını
korumak ve düzeltmek amacıyla grev
hakkı' tanımına girer. İşçi sınıfımız MC
iktidarlarında yalnız kendisinden değil
tüm emekçi kitlelerin 'iktisadi ve sosyal
durumu'nun gün günden kötüye git-
tini ve geleceğinin bilincindedir."

Fakat gericiğin işçi sınıfının güçlü
silahı "genel grev"e karşı açtığı saldırı,
genel grev silahının hedefe nisanlandığı
nun kanıtı değildir. Silah, gücünden kay-
betmemek için doğru hedefe yöneltil-
meliydi. Yani, hele işçi sınıfının ama-
çlarına karşı hedeflere çevilen silahlar,
bir oranda etkisizleşmeye mahkumdur.
Tunc'un genel grevden söz etmesinin ne-
denlerini arayanlar, bu gerçeğe de değ-
lendirmek zorundaydılar. TTP Başkanlık

Kurulu'nun sözü edilen açıklamasında,
Tunc'un genel grev için koyduğu iki he-
defe de değiniliyordu: MC'nin oluşturu-
lmasının yonunun gerçekleştirilmesi. Başkanlık
Kurulu, MC'nin oluşturulmasını engelle-
mek için güvenoyunun önce direniş-
geçilmesi olması gerektiğini batırıyor;
CHP-AP koalisyonunun ise işçi sınıfının
mücadelesinin yeneleceği bir hedef ke-
sinlikle olmadığını belirtiyor. "AP-
CHP koalisyonu büyük sermayenin ve
işbirlikçisi olduğu emperyalizmin favori
hükümet biçimidir. MC'ye karşı genel
grevi bir CHP-AP koalisyonunu gerçek-
leştirmek için kullanmak işçi sınıfına
ihanetten başka birşey değildir."

Türk-İş Genel Yönetim Kurulu'nun
"genel grev"le ilgili toplantısını öncele-
yen günler, işçi sınıfı hareketinin soru-
luluğunu şu yada bu ölçüde taşımamev-
kiinde olanların sorumluluğuyla ilgili
sonuçlar çıkarmaya da olanak vermektedir.
İşçi

nu taşımak, onun mücadelesinin hedef-
lerinin sapıtılması karşısında da didim
dikilmekle mümkündür.
TTP Başkanlık Kurulu'nun 8 Ağus-
tos'taki açıklamasında bu konuya da
işaret edilmektedir. Başkanlık Kurulu,
DISK Genel Başkanı'nın Tunc'a gönder-
diği yıldırm telgrafta, genel grevin ama-
cı olarak ileri sürülen CHP-AP koalisyo-
nu üzerinde hiç durulmayışına dikkat
çekmekte ve şöyle denmektedir:
"DISK üst yönetimi CHP-AP koalisyo-
nunu amaçlayan bir genel grevden yana
mı, değil mi? Yuvarlak deyimlerden ka-
cınıp, açık ve seçik tavrı almak gereki-
yor. İşçi direnişlerine ilişkin olarak

Harun Karadeniz'in anısına

Sosyalist arkadaşımız Harun Karadeniz'i bundan iki yıl önce 15 Ağustos
1975 tarihinde yitirdik. Harun Karadeniz, yakalandığı amansız hastalıktan
kurulamadı. Ancak Karadeniz, yalnızca kanser nedeniyle öldü. Faşistler,
tedavi görmesi gereken Harun'u zindanlarda tutmayı tercih ettiler. Çünkü Harun
Karadeniz, bir sosyalistti.

Gelecek sayımızda Osman Saffet Arolat'ın Harun Karadeniz ile ilgili bir
yazısını yayınlayacağımızı duyururuz.

KURULACAKTIR!

tikanın devamı oldu. MHP'li Gümrük ve Tekel Bakanının tekel fiyatlarına zam yapılacağını açıklaması devalyasyon öncesi "zorunlu" zamların ilk örneği işareti kabul edildi.

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Başkanı Feyyaz Berker de yeni MC hükümetine karşı olumlu bir tutum içinde olduklarını açıkladı. Basın toplantısında "kemerlerin kısılması" isteğini dile getirdi. Türkiye İşçi Partisi'nin seçim kampanyasında işçi ve emekçi yığınların ısrarla yapmış olduğu uyarılar şimdi MC hükümetinin gündemini oluşturmaktadır. Berker, hükümete, Kasım ayına kadar bir süre tanıyarak petrol ve benzeri temel mallara zam istiyordu. Büyük sermaye çevreleri önce yüzde yirmi ile başlayan ve yüzde onluk dilimlerle hızlı bir biçimde yüzde altmışa kadar bir devalyasyonda kararlı görünüyordu.

CHP BEKLEMEDİ KARARI

Çarşamba günü Cumhuriyet Gazetesi, CHP ile ilgili haber-yorum yayınladı. CHP yöneticilerine hakim olan görüşleri dile getiren bu haber-yorum, CHP'nin halâ MC'ye "içlerinde çözümleri eğilimleri vardır" değerlendirmesiyle baktığını gösteriyordu. CHP genel yönetimi, faşizmin elde ettiği mevzileri tutma manevrasını "ikinci MC daha yumuşak üslupla olacağı benzetmektedir ve AP ile MHP'de bunun görüldüğü" şeklinde değerlendirdi. CHP, klasikleşmiş, sola döndür çekme eğilimine bu kez "bir çizgi çizilmesi" adını veriyordu. Televizyonda Aycan Giritlioğlu'nun bütün açık oturumculara örnek bir biçimde yürüttüğü

DISK üst yönetiminin geçmişteki davranışları hatırlanınca, zihnlerde kuşku lar belirliyor. MC'ye karşı genel gerek CHP-AP amacına yönelik işçi sınıfı masla kurulumş bir tutarkir, onu demokras ve bağımsızlık doğrultusundaki yolundan sapırmaktır."

FAŞİSTLER YENİ SALDIRI PLANLARI HAZIRLIYOR

Bu arada, bakanlık koltuğundaki MHP'lerin, önümüzdeki bir süre içinde kamu işyerlerinde DISK'e karşı Türk-İş'i geliştirmeyi, daha sonra da DISK'i kökleştirmeyi hedef alan bir strateji benimsedikleri haberleri yuğunlaşıyor. Koalasyon pazarlıklarında, MHP'nin neden Gümrük-Tekel ve Sağlık gibi bakanlıklara asıldığını ilişkin uyanan sorular böylece cevabını buluyor. Göz konusu iki bakanlık, en çok işçi çalıştıran bakanlıklar oluşturmıyor. Örneğin Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-Şişin, Çaykur ve Tekel işyerlerini yitirmiş, bu sendikaların bütün ağırlığını yitirmesiyle anlaşılma geliyor.

MAŞALAR ATEŞE DÖŞECEKTİR

Büyük sermayenin, onun politik hareketlerinin işçi sınıfına, emekçi kitlelere karşı tasarladığı saldırı planları başlatılmaya kalkmaya mahkumdur. Maşalar, ateşin içine yuvarlanacaktır. İşçi sınıfının politik hareketi, geniş emekçi yığınlar, ilericiler, demokratik güçler kararlı bir mücadeleyle bu yolu hazırlayacaklardır. "MC'ye karşı mücadele verilecek ve bu mücadele, başını işçi sınıfının çektiği demokratik güçlerin gücü ve eylem birliğinin geliştirilip sağlanması temeline dayanan anısal ve kitlese bir mücadele olacaktır. Genel grevi de kapsayacak bu anısal ve kitlese mücadeleden ciddi, tutarlı ve gerçekçi bir biçimde düşünülüp planlanması ve örgütlenmesi gerekir."

"Asayiş" oturumunda MHP Genel Sekreter Yardımcısı da böyle bir çizgi çizilmemesinde ısrarlı olduklarını bir kez daha gösterdi.

YÜRÜYÜŞ, 26 Temmuz tarihli 120. sayısında "MHP ile Yakınlaşma Demokrasiye İhanettir" başlıklı yazıda, CHP-MHP arasında kurulmaya çalışılan "diyalog" üzerinde durdu. Bu yazıda, "CHP"li bir senatör ile Batı kentlerinden bir milletvekilinin MHP'ne transferinin şimdilik önlendiği" belirtilirken CHP Grup Başkanvekili Ali Nejat Öçen'in bir CHP MHP koalisyonu önerdiği, bu görüşlerin "teorisyenliğini" Turan Güneş'in üstlendiği açıklandı. Gelişmelerin, CHP ile ilgili olarak yamık istedikleri görüntüye ters düşüğünü gören bir bölüm basın, bu ilişkileri de hasır altı etti. Ancak Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay'ın İzmir'de Demokrat İzmir Gazetesi'ne verdiği ve ilericiler kamuoyunda son derece haklı ve sert tepkilere yol açan demecinden sonra CHP Genel Başkanı, bu ilişkilerinden haberdar olduğunu açıkladı.

CHP'Lİ BİR MİLLETVEKİLİ

Dalokay, İzmir Gazetesi'ne verdiği demecinde 1975 öncesinde ülkü ocaklarının var olmadığını söyledi. Bu demec üzerine Vatan'da "Başsağlığı" adlı fıkрасında Can Yücel "Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay geçirdiği bir bunalmış sonunda, kendi eliyle hayatına son vermiştir" dedi. Dalokay, daha sonra yaptığı basın toplantısında, demeci, CHP içindeki sorunlarla ilgili olarak verdiğini, bunun CHP içi politik çekişmeler nedeniyle saptırıldığını ileri sürdü. Demokrat İzmir Gazetesi'nin genel yayın yönetmenliğini Turan Güneş'e yakınlığı ile tanınan ve yeni başlayan parlamentoluk hayatında tutarlı girişimleri ile göze çarpan CHP milletvekili Akın Simav yapıyordu.

Vedat Dalokay, İzmir'deki demecinin ilericiler arasında büyük tepki doğurmasına üzerine yaptığı basın toplantısında MHP'ni aklamayı akıldan geçirmedğini söyledi. Ancak MHP'nin AP'den ayrı tutulmaması gerektiğini, MHP'nin teklik, AP'nin de tetiği çeken el olduğunu belirtti. Ankara Belediye Başkanı, MHP ile temasını MC'nin kurulmasını önlemeye yönelik bir manevra olduğunu ileri sürerek bütün bu temasların CHP Genel Başkanı ve Genel Sekreteri tarafından bilindiğini tekrarladı.

İlericilerin tepkisi CHP Genel Başkanı üzerinde de etkisini gösterdi. CHP Genel Başkanı Ecevit, partisinin kitlelere yönelik Umur Gazetesi'nde faşist partiyi "banşçı ve demokratik bir çizgiye gelmiş sanılabilmek için çok saf olmak gerekirdi" dedi. Bu faşist siyasal örgütün böyle bir çizgiye gelmesinin imkansı olduğunu CHP yönetiminin ısraklı olarak uymak gerektiği bir kez daha ortaya çıkıyordu.

DEMOKRASİ CEPHESİ KURULACAKTIR

Büyük sermaye ve faşist parti, CHP'ni ilericilerden koparıncı bir ısrarla rından vazgeçmiyor. CHP yöneticileri ise dolaylı yollardan bir demokrasi cephesinde yer almayacaklarını duyurmaya çalışıyorlar. Burada tüm ilericilerin, faşizme karşı bir cephenin kurulacağından hiç bir kuşkulana olmayacakları açıktır. Aynı zamanda demokrat ve yurttverse, CHP'li lerin de bu cephenin dışında kalamayacakları bilinmektedir. Büyük sermaye ile faşist partinin manevraları ve Eyyiboğlu-Topuz kılığının oynanılma bağımsızlıkla sonuçlanacağından kuşku duyulmaktadır.

MİLLİYET'TEN

CEPHE

MUMTAZ SOYSAL

Neden cephe deyince savaş gelir aklımıza? Çok banşçı tutumların da "cephe"si olabilir. Hatta savaşa karşı da cephe kurabilirsiniz.

Türkiye'de demokrasiye ortadan kaldırmaya yönelik bir savaş var. Derinden derine, ağır ağır yürütülen bir savaş bu. Adına da "komünizmle mücadele" denmiş. Belli bir çizginin ötesinde düşünce söylenmesin, yazı yazılmasın, örgüt kurulmasın isteniyor. Yürütüldüğü demokrasi bütün bunlara olanak sağlar gibi oldu mu onun bile icabına bakmanın yolları aranıyor. Bazan yasalarla, bazan yasa dışı tutumlarla, bazan komandolarla, bazan kıskırtıcı ajanlarla sürdürülen bir savaş karşındayız. Bugün karışıklık insan avına dönüşmüş olan kanlı olayların, ta on üç - on dört yıl önce, dergi satmaya çalışan TİP'li gençlerin dövülmeleriyle başladığını, dövülmelerin silahlanmalara, silahlanmaların vurushmalara yol açtığını unutmayalım. Şimdiki ölümle rinin baş sorumluları, bu ölkinin tertemiz gençlerini sokak köpeği yerine koyup "iti ile kırdırma" politikasını uygulamaya koyan dahi politikacılar.

Bu savaşa karşı cepheleşmek gerekir. Böyle bir cepheleşmenin amacı, yalnız faşizme giden yolları tıkayıp şimdiki demokrasiyi kurtarmak değil, bunun da ötesinde gerçek bir demokrasi düzeni kurmaktır. Arama tarama bütünlenilene geçen o ünlü sözü, "bol sayıda yasaklanmış sol yayın" sözüni hiç denilenemese düşündünüz mü? Ne demek "yasaklanmış sol yayın"? Hem de "bol sayıda"? İspanya'sı, Portekiz'i de dahil, böyle ülke kaldı mı demokratiler arasında?

Demek ki, bugün kurulabilecek olan bir "demokrasi cephesi", "İkinci MC'yi yıkmak" gibi vadeli bir amacın çok ötesinde, Türkiye'ye gerçek bir özgürlük düzeni getirecek uzun bir ortak çabanın başlangıcı çizgisidir.

Ama nedense, sol "cephe" sözünden müthiş çekinir oldu. Belki de Türkiye'deki sağın aynı kavramı daha önce, hem de başanlı bir biçimde kullanmış olmasından ileri gelen bir çekingenlik bu.

Oysa, ortak amaçlar için ve ortak sayılabilecek yönlere bir araya getirecek çeşitli örgütler arasında yakınlaşma yaratmak, bütün dünyada en çok solun uyguladığı bir taktiktir. Üstelik, solu kendi içine kapamak bir yobazlığa sürüklemekten alıkoyacak bir tutum da budur; ortak eylemler için dışa açılmaktır.

Bazı gazetelerin yazdıklarına göre şimdiki CHP yönetimi "demokrasiyi tehlikeye atabilecek eylemlerle yeni cephe oluşturulmasına" karşı çıkmaktadır. Eğer bu yazılanlar doğrusa, "demokrasi cephesi"nin kurulması çok ciddi

di bir tehlikeyle karşı karşıya demektir. Çünkü bu cephenin en kritik halkası, parlamentonun içi ile parlamentonun dışını birleştirecek olan halkadır.

Evet, şimdiki iktidarı dağılması, ilk adım olarak parlamento içinde 226'lık yeni bir çoğunluğun oluşturulmasına ve 229'luk çoğunluğun yıkılmasına bağlıdır. Temel mekanizma bu.

Ama unutmayalım ki, bugünkü 229'un ayakta kalıp kalmaması, iktidar ortaklarının her istediklerini gerçekleştirmesini bulup bulmamasına bakar. Meydana boş gönüllerse her istediklerini başırlar. Her istediklerini başırlırsa ortaklığı niçin yaksınlar?

Oysa, onlara meydana boş bırakılmak bakımından CHP'nin parlamento içinde yapabileceği şeyler sınırlıdır. Bu çabaların hepsi, parlamento dışından desteklenmezse, eninde sonunda 229'un önünde boyun eğer. Demek ki, CHP'ye düşen, "yeni cephe için oluşturulmasına" karşı çıkmak değil, oluşturulacak yeni cepheyle parlamento içindeki çabalar arasında uyum sağlamaktır.

Aslında, "yeni cephe için oluşturulması" sözü de acııp bir söz. Cephenin biri çoktan oluşmuş. Üç yıl önce. Çok önce başlatılmış bir savaşa daha etkili biçimde sürdümek için kurulan bir cepheye karşı cephe kurmamak, "gelin bizi yiyin" demekten başka anlama gelir mi?

Böyle bir cephenin kurulması sırasında hangi eylemlerin "demokrasiyi tehlikeye atabilecek eylemler", sayılacağı konusuna gelince, bunu bilmenin ve böyle bir tehlike varsa onu önlemenin yolu da cephenin içinde yer almaktır.

Örneğin, Türkiye'deki işçi hareketi, şu ya da bu nedenle, bir iktidara karşı "genel grev" sözü edeceğe bir düzeye gelmişse, buna kulak tıkayıp göz yummakla iş bitmez. "Aman demokrasi tehlikeye girmesin" diye uyusukluk nutukları çekmek de yetmez. Konuyla ilgilenmek, çeşitli işçi kuruluşları arasında bu yönde bir diyalogun kurulmasına ön ayak olmak, çok önemli ve çok etkili bir silahın çarçur edilmesini önleyip en yararlı olabileceği durumlarda kullanılmaması sağlamaktır.

Zaten "cephe" dediğiniz de böyle kurulu. Dirsek temaslarıyla, diyaloglarla, karışıklı tutumları tartışmakla, ortak eylemler için elele vermek.

Yoksa, halka ters gelecek "Ulusal Demokratik Cephe" gibi antipatik adlar bulup duvarlara zırt zırt "U-De-Ce" harfleri boyamakla cephe kurulmaz. Cephe kurmak ciddi iştir. CHP böyle bir işe sahip çıkmazsa hangi işe sahip çıkacak? Hükümet kurnaz, cephe kurnaz, yalnız tutuşu mu kura?

hafta YÜRÜYÜŞ'ün açık oturumunda dört büyük demokratik kitle örgütünün genel başkanlarının net bir biçimde belirttikleri gibi program ve eylem alanının tartışılıp oluşturulması zorunlu oluyor. Bunlar yapılmadıkça ve üstelik dar örgüt sorunları ön plana çıkarıldıkça faşizme karşı cephenin oluşturulması ancak zorlaştırılmış olacaktır.

Türkiye'de anti-faşist demokrasi cephesi mutlaka kurulacaktır. Tüm demokratlar, ilericiler, bilimsel sosyalistler bu cephe içinde yerlerini alacaktır. Türkiye işçi sınıfının siyasal örgütü, bilimsel sosyalist mücadelenin kendisine verdiği görevlerini yerine getirmesini bir kez daha bilecek ve gösterecektir.

Faşistler GÖREV ve YÜRÜYÜŞ'e baskılarını sürdürüyorlar

Anti-faşist mücadeleyi kitlelere götürmek ve işçi ve emekçi yığınlarda sosyalizm bilincini kökleştirmek için sürdürülen çalışmalar, her gün faşistlerin engellemeleri ile karşılaşılıyor. Bu engellemeler, sosyalistlerin özverili ve bilgili mücadeleleri ile aşıyor. GÖREV ve YÜRÜYÜŞ'ü ev ev, meydan meydan dağıtan Türkiye İşçi Partileri göz altına alınıyor. TIP hukukçular tarafından gözaltından çıkarılanlar derhal yeni dağıtım başlıyorlar.

İskenderun'da GÖREV ve YÜRÜYÜŞ satan Hüseyin Alpan, Meziyet Hilaloğlu ve Can Gülenay, üç gün göz al-

tında tutuldu. Siyasi polisin bu satışlarda bir suç bulamadığını belirtmesine karşın İskenderun Emniyet Amirî, mahkemeye baş vurulmasını sağladı. Savcılık, GÖREV ve YÜRÜYÜŞ'lere el koydu. Göz altına alınanlar üç gün sonra kurtarıldı. İskenderun'dan gelen haberin sonunda şöyle deniliyordu: "Yülginkh yok. Şu anda bile arkadaşların tümü gazete satışındadır."

Aynı faşist baskılar Antakya'da da sürdürüldü. Antakya'da YÜRÜYÜŞ satan TIP'iler gözaltına alındı. İskenderun

ve Antakya'daki baskılarla ilgili olarak Hatay İl Sekreteri Nurettin Yakar, basına bir açıklama yaptı. Bu açıklamada "işçi ve emekçi halk düşmanı ikinci MC'nin iş başına gelmesi ile her geçen gün sosyalistlere, ilericilere karşı cinayet, baskı ve terör dalgası hızla yükseltilmeye başlandı" denildi. Anti-faşist, anti-emperyalist mücadeleyi güçlendirmek için işçi ve emekçileri Türkiye İşçi Partisi'ne katılmaya çağırarak Nurettin Yakar, "kendi yasalarnı bile çiğnemekten çekinmeyen bu anti-demokratik, pervasız tutumların, er geç hesabının sorulacağı" nı" bir kez daha vurguladı.

Hatay il Örgütü'nün açıklamasında şu

görüşler de yer aldı: "Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulumuzun değerlendirdiği gibi 'Türkiye İşçi Partisi, faşizme ve emperyalizme' karşı tüm güçler arasında birlik ve dayanışmanın sağlanması, böylece oluşturulacak anti-faşist demokrasi cephesinin kitleleşme gücünün giderek artırılması ve niteliğinin yükseltilmesi yolunda tüm olanaklar ve özverisi ile çalışma azmini teyit eder."

KIZILAY'DA BASKI

Başkent Ankara'nın en büyük mey-

danı Kızılay'da da GÖREV ve YÜRÜYÜŞ satan TIP'liler polis baskısı ile karşılaştılar. Ankara'nın müseccel valisi Durmuş Yalçın'ın emri ile 32 TIP'li göz altına alındı. GÖREV ve YÜRÜYÜŞ satışında artık suç bulamayan Ankara polisi, göz altına alma gerekçesi olarak "halkın gözüne batıra batıra gazete satmayı" gösterdi. MC faşizmi, yeni suçlar yaratmadaki çaresizliğini vurguluyordu.

Antakya'da göz altına alınanlar arasında üç ilçe yöneticisi de bulunuyordu. Göz altına alınmaların kanunusuz olduğunu söyleyen Parti üyesi avukat Kemal Akalın da diğer TIP'lilerle birlikte emniyete götürüldü. Polisler GÖREV ve YÜRÜYÜŞ satan TIP'lileri tartaklamadan edemediler.

Daha sonrasaldırğankınlarnı Emniyet'te de sürdüren polis, TIP'ileri, gözaltında tuttuğu bir gece boyunca dayaktan geçirdi. Tekme, tokat, cop ve "karate" darbeleriyle dövülenler arasında kadın partililer de vardı. Erkekler bir tarafta dövülürken onlar da diğer tarafta kadın polisler tarafından coplarla sara dayatına çekildiler.

Hatay İl Örgütü'nün açıklamasında belirtildiği gibi "bu pervasız tutumların er veyah geç hesabı sorulacaktır" ve bu günler uzak değildir.

Demirel ilk yenilgisini Şura'da aldı

• Demirel, ikinci MC hükümeti denemesinde ilk yenilgisini Askeri Şura'da aldı. Askeri Şura, Demirel'in bütün önerilerini reddetti ve tepki gösterdi.

• Şura'da istediklerini elde edemeyen Demirel, umudunu Cumhurbaşkanlığı Kurutürk'e bağladı. Kurutürk, önceki hafta sonunda onayına sunulan kararnameleri, geçen haftanın sonuna kadar imzalamadı. YÜRÜYÜŞ, baskıya verilirken Kurutürk'ün kararnameleri imzalamayı reddettiği ileri sürüldü.

Askeri Şura'nın son toplantısı uzun yıllardan beri yaşanan en çetin Şura toplantılarından birisi oldu. Demirel'in yürüttüğü kulis başarısızlıkla sonuçlandı. AP'den gelen öneriler geri tepti. O kadar ki terfi sırasında olan ve normal olarak terfi etmesi beklenen bazı generaller, sırf Adalet Partisi'nin lehte kulis yüzünden terfi şansını kaybedip emeklilik kararına razı olmak zorunda kaldılar.

YÜRÜYÜŞ'ün 2 Ağustos tarihli 121 inci sayısında orgeneralliğe terfi sırasında altı korgeneralin bulunduğu belirtildikten sonra "bunlardan ikisi orgeneral olabilecek. Ancak yürürlükteki yasalara göre bu yıl üç orgeneral yapmak da mümkün" deniliyordu. Aynı yazıda, "terfi sırasında korgeneral-lerden Necdet Uruğ, Sedat Celasun ve Selahattin Demircioğlu önde yer alıyorlar" ifadesi de yer alıyordu. Şura, basındaki yaygın bekleşimin aksine üç korgeneralin terfiini kararlaştırdı ve yeni orgeneraller daha önce isimleri yazılanlar oldu.

Ancak Genel Kurnay Başkanı Orgeneral Sancar'ın tercihi her yönde olmadı. Orgeneral Sancar, Şura'da emekliliği kararlaştırılan Korgeneral Recai Engin'in orgeneralliğe terfiini önerdi. Fakat bu öneri kabul edilmedi. Uzun yıllardan beri bir Genel Kurnay Başkanı'nın önerisinin kabul edilmesine ilk kez rastlanıyordu. Recai Engin'in 1960 yılından beri sıkıyönetim idarelerinde ve istihbarat işlerinde görev almış olması, normal askerlik görevlerinin dışında kalmış bulunması, Askeri Şura'nın tepkisine neden olarak gösterildi.

Başta Demirel olmak üzere Adalet Partisi'nin terfilerle ilgili görüşlerinin savunuculuğunu Cumhurbaşkanlığı Kurutürk'ün danışmanı emekli amiral Fahri Çoker'ın istendiği ileri sürüldü. Fakat bu yılki Şura'nın tutumu "inanılmaz" olarak nitelendi. Şura üyeleri çok büyük bir çoğunlukla bu tür önerilerin hepsinin karşısında durdular. Bu arada terfi sırasında olan ve normal olarak terfi etmeleri beklenen bazı kimseler, Şura'nın gösterdiği "titizlik" karşısında emekliliğe razı olmak zorunda kaldılar.

Bir terfi söz konusu olmadığı için Kara Kuvvetleri Komutanlığı konusunda herhangi bir karar alınmadı. Fakat Askeri Şura'nın "eğiliminin" Orgeneral Adnan Ersöz'den yana olduğu saptandı. Zaten bütün kararlar ve eğilim saptamaları ile "birbirini yakından tanıyan ve güvenen" bir komuta kademesi oluşuyordu. Böyle bir durum ise uzun yıllardan beri ilk kez ortaya çıkıyordu.

MC Başkanı Demirel, Üçüncü Ordu Komutanı Orgeneral Ali Fethi Esener'i Kara Kuvvetleri Komutanı yapamayacağını anlamakta gecikmedi. Bu yüzden bir ara daha önce emekliye sevkedilen Namık Kemal Ersun'un bile adı geçti. Ancak Demirel daha sonra Dördüncü Ordu Komutanı Orgeneral Kenan Evren üzerinde durdu. Aslında Orgeneral Kenan Evren'in adı ve geçmişi de Demirel için fazla sempatik sayılmıyordu. Fakat Demirel, Orgeneral Ersöz'ü getirmemiş olmanın avantajını kullanmak istiyordu. Şura'da karar ve eğilimler Demirel için tam bir yenilgi oldu.

Cumhurbaşkanı Kurutürk, sefeli Sunay'dan farklı olarak, Silahlı Kuvvetler içindeki kararları olduğu gibi kabul etme politikası izlemişti. Fakat bu kez onay işlemlerinin beklenenden çok uzun sürmesi dikkatleri çekti. YÜRÜYÜŞ, baskıya verilirken Kurutürk'ün hazırlanan kararnameleri imzalamayı kabul etmediği ileri sürüldü.

KIRIKKALE'DE İLERİCİ BİR KİTABEVİ ATEŞE VERİLDİ

Faşistlerin Hitler Almanya'sından, Mussolini İtalya'sından kopye ederek sürdürdükleri sindirme eylemlerine her gün bir yenisi ekleniyor: İşte son bir örnek: Ankara'nın Kırıkkale ilçesinde ilericiler bir kitabevi geçtiğimiz Pazar günü arabalı bir faşist grup tarafından ateşe verildi. Gece bekçisinin ve yakındaki fırın işçilerinin çabalarıyla bütün dükkanın yanması önlenilirdiye de, vitrindeki kitapların tamamen yanmasının önüne geçilemedi.

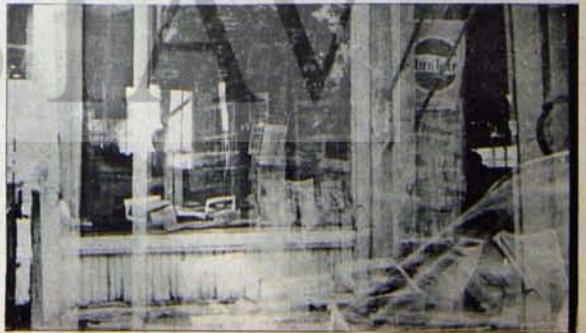
Faşist baskı ve sindirme politikasının gerçek yüzü, sözde barış çağrıları ve "Kahrolsun tekkelci kapitalizme" gibi demagogilerle gizlenmeye, fişek hüzyala yükselen fiyatlar, emekçileri kırıp geçiren güvensizlik yine emekçilerin sırtına yüklenmeye çalışıladursun, baskı, zulüm ve yoksulluğun gerçek sorumlularının maskesi hergün biraz daha sıyrılıyor. Her saldırın, her cinayet, her sabotaj, emekçilerin bu gerçek sorumluların yüzünü tanımasını hızlandırıyor.

Geçtiğimiz Pazar günü Kırıkkale'deki olaylar, önce, akşam saatlerinde devrimci gençlerin tuzak kurularak sopalı, zin-

cirli saldırıya uğramalarıyla başladı. Devrimci gençler çeşitli yerlerinden yaralandılar. Aynı gece saat 00.2 sulannda Zafer caddesinde ilericiler, sosyalist yayınların satıldığı, Dursun Akdoğan'a ait kitapçı dükkanının vitrin camı kesildi ve benzin dökülerek dükkan ateşe verildi. Faşistler, olaya gece bekçisinin tanık olmasından sonra oradan uzaklaştılar. Faşist grubun kullandığı arabanın plakası gece bekçisi tarafından saptandı.

Kitabevinin sahibi Dursun Akdoğan olayla ilgili olarak şöyle diyor: "Bu saldırı açıkça MC kaynaklıdır. İşçi sınıfına, onun yandaşlarına karşı yapılan saldırıların sadece bir parçasıdır. Bu saldırılara, MC'ye karşı mücadele, örgütlü ve birleşik bir güçle kesintisiz olarak sürdürülmelidir."

Akdoğan'a ait kitabevinin faşistler tarafından yakılmak istenmesi, yöre halkının nefret ve tepkisiyle karşılandı. Gerici, faşist saldırıların örgütlü ve birleşik güçle yenileceği inancı, bugün düenden daha çok işçinin, daha çok emekçinin, daha çok ilercinin bilincinde yerleşmiş durumdur.

BİR HALK KAHRAMANININ DRAMI VE FAŞİZM

MEHMET KÖK

ALEXANDER STAMBOLİYSKİ

İkinci MC hükümeti güvenoyu alalı iki hafta oluyor. Bulgar yazar Ludmil Stoyanov'un Darbe adlı yapıtını da MC güvenoyu aldığı gün okuyup bitirmişti. Ülkemizin işçi ve emekçileri, tüm ilericiler, yurtsever, emekten yana namuslu aydınlar, faşizme karşı olan ve demokrasiyi geliştirmek isteyen herkes soruyor? Şimdi ne olacak? Bu karanlıktı nasıl da çıkacağız?

Biraz tarih bilenler gördükleri bir filmi yeniden seyrediyor gibi oluyorum. Bu film birçok yabancı ülkede o ülkelerin kendi oyuncuları tarafından oynanmış. Gittide eskimekle birlikte yine de dünya piyasasından tamamen kalmadı. Konuda bir değişiklik yok. Yalnız ülkemizde bu filmi yerli oyuncular oynuyor. Senaryo uluslararası bir senaryo, fakat film yerli malı.

Ne var ki, işin sevinilecek yanı, yaptığımız sadece bir benzetimdir. Kötü filmleri ve felâket dolu sonlarını seyirciler değiştiremezler. Ve hele ikinci kez seyretmek zorunda iseler çok sıkılırlar. Ama işin aslı içinde bulunduğumuz bu durum tarihin yaşadığımız gerçek bir kesittir. Film seyretmiyoruz. Bu yüzden olayları değiştirmek elimizdedir. Tarih biraz bilenlerin, üzerlerine böyle durumlarda ne gibi sorumluluklar düştüğünü kavrayabilenlerin bu içgüç filmi koparmak-ellendindedir. Yeter ki tarihten gereken dersler çıkarılabilsin.

FILMİN BULGARİSTAN YAPIMI

Bulgaristan'a faşizmin gelişini yine bir Bulgar yazar olan Nikifor Gomenski'nin 'Bulgar Halkının Faşizme Karşı Mücadelesi' adlı kitapçısından okuduk:

"Birinci Dünya Savaşından sonra, İtalya'da ve başka yerlerde de olduğu gibi, Bulgaristandaki en karşı devrimci çevrelerde otoriter bir hükümet yönetiminin kuruluşunu hedef alan bir politik hareket oluştu. Amacı, terörizm, aşırı milliyetçilik, taassup, demagoji, politik ve ideolojik sapıtma yollarıyla, egemen sınıfın toplumsal temelini genişletmekti. Daha önceleri bu yöntemler, bütün sınıfı toplumlarda kullanılmıştı.

İtalyada bu harekete faşizm denildi. Uluslararası alanda da aynı ismi aldı. Fakat hiçbir ülkede faşizmin taraftarları

kendilerine resmen faşist dememişlerdir. Bulgaristan'da, 'Milli Birlik', 'Anayasal Blok', 'Demokratik Birlik', 'Bulgar Milli Partileri Birliği', 'Milli Sosyal Hareket' gibi ve başka birçok isim aldılar fakat hiçbir 'faşizm' kelimesini kullanmadı. Daha da ötesi, muhalefette ya da iktidarda olsunlar, Bulgar faşistleri, her zaman, İtalyan, Alman veya faşizmin diğer kollarından unsurlar taşıymıyormuşçasına, yepyeni, saf Bulgar olgusu gibi gözüktüler. Bununla beraber faşistler kendilerine aynı hedef ve görevleri edinmişlerdi: Komünist Partiyi ve proletaryanın diğer bütün örgütlerini yasaklamak vahşice yoketmek, burjuva-demokratik hak ve özgürlükleri olduğunca sırmak, açık terörist rejim kurmak, şovenizmi ve ırkçı taassubu körüklemek; kapitalist egemenliği pekiştirmek; ve aşırı milliyetçiliği, yasal haydutluğu, anti-komünizmin gerici güçlerini, demagoji provakasyon ve ideolojik sapıtma yollarıyla teşvik etmek."

KÖYLÜLERİN ÖNDERİ STAMBOLİYSKİ

Darbe, Bulgar Çiftçi Halk Birliğinin tarihi kahraman olarak geçmiş önderi Aleksandr Stamboliyski'nin faşist darbeye son bulan dramatik yaşamını anlatıyor. Edebi olduğu gibi bilimsel, tarihi bir yapıt. Ancak belirtmek gerek ki çok kötü Türkçesi ve yanlış kullanılmış sözcüklerle zor okunan bir çeviri.

Yapıt Aleksandr Stamboliyski'nin sınıfıyla çok bağlantılı olan kişiliğini ve bu kişiliğin nasıl oluştuğunu vermiş. Bulgar köylülerinin önderi Stamboliyski'nin davranışları ve düşünceleri ülkesinin orta halli ve küçük köylülerinin bütün sınıf özelliklerini taşıyor. Stamboliyski bir küçük burjuva ideoloğu. Ülkedeki düzen bozukluğunun köklerinin kapitalist sistemde olduğunu anlıyor. Var olan düzenin çerçeveleri içinde bazı reformlar yolu ile büyük sermayenin halka düşman gücünü kırabileceğini ve ufak mülk sahiplerinin durumunu düzeltereceğini sanıyor. Köylülerin işçi sınıfı ile sağlam bir dayanışma kurmadan, kapitalizme karşı başarıyla savaş yürütemeyeceklerini ve burjuvazi elinde bir araç olacaklarını anlıyor. Benimsediği düşüncelerle de köylülerin doğru yola

yönelsesini geciktiriyor. Köylülerin büyük desteğini sağlamasına ve iktidara geçip üç yılı aşkın bir süre demokratik reformlar yapmasına rağmen faşizmin kanlı 9 Haziran 1923 darbesini engellemiyor. Ve faşistler tarafından hunharca öldürülüyor.

Küçük burjuvaların işçi sınıfından ayrı olarak yürüttükleri iktidar mücadelesinin doğal olarak başarısızlığa uğramış politik önderi Stamboliyski'nin bugün Bulgaristanda anıları-dikilidir. Efsanesi Bulgar halkının dilinde dolasmaktadır. Bunun nedeni, son değerlendirmede faşizme boyun eğmeyişi, ulusuna ve vatanına karşı yaptığı dürist görüşüdür.

Darbe, ağırlıklı işçi sınıfı hareketinin doğal bağışığı olarak şu anda da Bulgaristanda var olan Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin köylü önderini tarihe kahraman olarak geçmesine neden olmuş. Yanırları işlemiş. Hatalarını ise gizlemiş. 9 Haziran 1923 faşist darbesi olmuştur. Kendisi evinde düşünmektedir. Kitap şöyle devam ediyor:

"Bir köylü ona yaklaşarak: 'Siz bir mektup getirdim Bay Stamboliyski.' 'Kimden?' diye sordu Stamboliyski. 'Arkadaşlardan, parti komitesi sekreterinden.' Mektup şöyleydi: 'Yoldaş Stamboliyski, size parti komitesi adına yazıyorum. Siz yüz komünist kişi Sofya'dan Slavitsa'ya gelmek için bir işaret bekliyoruz. Yaşasın birleşik cephe. Yaşasın işçi-köylü hükümeti.' Parti Sekreteri" "Stamboliyski ancak şimdi Bulgar Komünist Partisiyle Bulgar Çiftçi Partisinin yanlışlarının şimdiki zor duruma neden olduğunu anlıyordu. Ülkedeki duruma ilişkin bilgisizliklerinden büyük bir acı duyuyordu. Bu dört yıl içinde kaçırıldığı bir bakıma da kaçırılmış zaman için, yönetimin bir çok zayıflıkları için, dahası açıkça hazırlanan faşist darbeye karşı aldırmaçlıkları için üzüncü doldu."

KARŞILIKLI HATALAR.

9 Haziran 1923 faşist darbesinin önlenememesi ülkede çetin ve uzun bir anti-faşist mücadele dönemi açtı. 9 Eylül

1944'de emekçi sınıfların son kesin zararlerine dek süren bu mücadeleye ancak tüm anti-faşist güçlerin biraraya gelebilmesiyle başarıya ulaştı.

Darbenin öncesinde Stamboliyski, gerek muhalefetçiyken gerekse iktidardayken burjuvaziye karşı işçi sınıfı partisiyle ortak savaş kabul etmek istemiyordu ve köylüler işçi sınıfı partisinin etkisinden kiskanıklıkla koruyordu. Bu davranış ise emekçilerin kapitalistlere karşı güçlü ve tek bir cephe kurmasına engel oluyordu. Öte yandan "dar sosyalistler" adıyla anılan işçi sınıfı partisi yöneticileri de Bulgar Çiftçi Birliğine karşı hatalı tavır almış ve bu partinin demokratik reformlarını ve sınıf yapısını doğru değerlendirememişti. İşçiler ve köylüler arasındaki bağların bu kopukluğu Stamboliyski'nin olduğu kadar tüm Bulgar halkının kaderini etkiledi.

STAMBOLİYSKİ'NİN DRAMI

Stamboliyski'nin dramı 1923'deki Bulgar emekçilerinin dramıdır. Faşizmi yeterince iyi tanıyamamış ve önleyecek örgütlenmeyi gerçekleştirememiş olan tüm emekçi halkların dürist önderlerinin dramıdır. Stamboliyski'nin dramı yakın tarihteki Şili emekçilerinin dramıdır.

Ancak günü iyi biliyoruz. 1923'te Bulgar işçi ve köylü partileri, onların dürist ve yiğit önderleri, geniş emekçi kitleler, faşizme karşı mücadele etmeyi yaşıyarak öğreniyorlardı. Faşizm o zaman henüz çağın mahkum etmediği bütün Avnıpayı aniden saran bir hastalıktı. Yapıt sonlara doğru, faşizmin Musolini'nin görüşlerinden kaynaklandığını anlatarak şöyle devam ediyor:

"Ama Stamboliyski'nin günlerini, gecelerini dolduran uğraşları vardı. Musolini'ye zaman ayıramıyordu ki...

O faşizmin öldürücü doktrininin 'acemanın, insan sevgisinin, insana yaraşır bir şey almadığı' öğretilerine ki bunlar faşistlerce yadsınan burjuva duygularıdır. Her şey bir 'azınlık' daha doğrusu bir oligarşinin tepesindeki kişinin yönetimine verilen düzen içindir.

Giderek karşı devrimcilerce hazırlanan askeri darbenin Musolini teorisine yaslandığına, bu karşı devrimin ülkedeki toplumsal gelişimi onyıllarca geriye götürüp durduracağına, köy halkıyla emekçi halk içinden binlerce kurban alacağına inanacaktı. Nice kurşuna dizilmeler, nice yangınlar, nice uşuralacak istekte teorisyenler ve onların cellatları eliyile...

Eldi geniş mücadeleye deneyi ve bilgi yoktu. Bulgar emekçi halkı değerli canlar pahasına faşizme kavga etti. Alman, İtalyan, Fransız, İspanyol, Portekiz, Şili halkları da değerli canlar vererek öğrendiler. Ancak bu canlar pahasına bugün dünyada faşizm artık mahkum olmuş ve ne olduğu öğrenilmiş, içyüzü açığa çıkmış bir ideolojidir. Hastalığın artık adı bellidir, yenilmesi mümkündür.

Türkiye emekçilerinin yeni baştan bu felaketi yaşamaması ve öğrenmesi gerekmez artık. Ve artık bu yüzden tarihte çok tekrarlanan: hataları emekçiler hatasaymayacaklar. Bu hataları yapan önderler kim olursa olsun artık Stamboliyski gibi kahraman olarak tarihe geçemeyecekler, affedilmeyeceklerdir. Çünkü artık 1923'de G. Dimitrov'un söylediği şu sözler tüm dünyada ve ülkemizde defalarca kantonlanmıştır:

"Faşizmin, yalnızca 'komünist tehdidi' denen şeye karşı yönelmiş olduğunu düşünmeler çok acı bir şekilde aldanmaktadır. Onların bu yanlışması ve siyasi dar görüşlülüğü kendilerine çok pahalıyamahtolacaktır. Faşizm hiç de yalnızca komünizme karşı değildir; o aynı zamanda halka karşı bir harekettir. Onun görevi, sermaye sınıflarının, halk kitlelerinin kapitalist azınlık tarafından sömürülmesinin ve soyulmasının başarısını politik bakımdan sağlamak ve bu azınlığın halk çoğunluğu üzerindeki egemenliğini pekiştirmektir."

BULGAR ÇİFTİPARTİSİ 32. KONGRESİ

Vera Hikmet Nazım Hikmet'i anlatıyor **NAZIM** **NAZIM'LA BİR KİTAP**

NAZIM HİKMET'İN EŞİ
VERA TULYAKOVA HİKMET'İN
NAZIM ÜZERİNE HAZIRLADIĞI KİTAP,
ÖNÜMÜZDEKİ GÜNLERDE 475 SAYFA
OLARAK MOSKOVA'DA
YAYINLANACAK. VERA HİKMET'İN BU
KİTABININ, MOSKOVA'DA YAYINLANAN
KİTAP DÜNYASI DERGİSİNDE ÇIKAN
BİR BÖLÜMÜNÜ YAYINLAMAYA
BAŞLIYORUZ. VERA HİKMET'İN
KİTABININ BU BÖLÜMÜNÜN YAYININA
ÖNÜMÜZDEKİ SAYILARDA DA DEVAM
EDİLECEK.

Rusça'dan çeviren: Ahmet ZEKERİYA

Nazım bir karton film senaryosu yazıyordu. Bu, Bulut'un yoksul, öksüz Ayşe kıza karşı beslediği öz-venili sevginin öyküsüydü. Senaryo teknik bakımdan kötü mü kötü yazılmıştı. Nazım acele ediyordu, evdekilerden birine dikte ederek yazdırması ve olduğu gibi de stüdyoya getirmişti. Ama senaryoyu okumaya başlayınca, birdenbire semboller ve şüir dilinde -bana yakın olan bu dilde- romantik kahramanlar canlanmaya başladı. Hele sonu çok kuvvetliydi: Sevdalı Bulut, yağmur olarak bardaktan boşalırçasına, kızgın yelin kasp kavurduğu Ayşe kızın bahçesine yağar. Bu, sevgi uğruna bir kendi feda edışıdır.

Ayşe kız yalvarır Bulut'a ölmesin diye, ama boşuna. Yağmur diner, ağaçlar yeniden yeşerir, çiçek açar ve dallarını bulutsuz gökyüzüne uzatırlar. Ayşe kız ağlar, Nazımsa onu şu saf ve basit görünen, ama içinde yüksek anlam bulunan şüire avutur:

Bak hele, dallar yine yeşermiş.

Ağlama, Ayşe kız, bak dallara.

Sonsuza dek ölmek

Başkaları için ölün.

Ve acıma gerekmez kahramanlara.

Onlar

her şeyde

her yerde

yaşarlar.

Tıpkı suda yansıyan

şu bulut gibi.

Adını da masalın "Sevdalı Bulut" koydun. Galiba kendin de hayata sevdalı Bir İnsan-Bulut'un. Ne senden önce ne de sonra, geleceğe böylesine merak saran bir hayalciye rastlamadın. Sen bekleyemezdin. Yaşantın tüm sabırsızlıktı. Akıllıydın, kültürlüydün, her şeyi anlayan bir insandın, ama sosyalizme kadar yaşamayacağın, Beyazıt alanından devrimin bayraklarını görmeyeceğini hiçbir zaman düşünemezdin. İnsanlığa inanıyordun ve yüreğinin olanca kanını ona veriyordun. İlyilike inancın bir timsaliydi. Bu nedenle de senin için böylelikle doğan hissi; böylesine mutlu ve böylesine dayanılmaz kadar zordu. Uzun süre birbirimizi değişik biçimde anlıyorduk. Kızma, Nazım, ama ben o zaman gerçekten bir küçük kızdım. Sende, her şeyden önce, gönülden bağlı bir devrimciyi, hiçbir şeyde romantikliğini yitirmiş yaşı bir insanı görüyordum. Sen benim ülkem için öyle konuşuyordun ki, ben onu daha çok anlıyordum, seviyordum ve bu müphemli. Bilirsin, benim itiraz etme anlamı ağır basar, öyle kolay kolay etkilenecek. Fakat sana birden i, andım. Bilmem nasıl tanımlasam sana karşı kalbime doğan hissi; saygı, güven, sempati gibi sözler bu halde çok yetersiz. Seninle konuşmalarımızdan sonra her zaman sevinçli bir ruhça anıma duygusu doğar, dünyaya bakış ufuklarımla abalabildiği genişlerdi.

...Görüyordum, çok hastaydın. Bahçedeki patikada birkaç adım atar ve duraklardın, kalbinin atışlarına kulak vererek. Daha çok otunmayı, hatta yatmayı severdiniz. İğne üstüne iğne yapıları, bir şüir hap alırdın boyuna; yemekten, içmekten, taze hava almaktan

korkardın. Korkardın yelden, kardan, güneşten, yağmurdan, en çok da alacakaranlıktan. Bunu çok geçmeden sezdim: gün kavuşur kavuşmaz, ayaklarının ucuna basarak kalkıyordun, güneşin ucunu daha uzun süre görmek için. Birkaç saniye içinde değişiyordun. Şen, sokulgan, en hararetili tartışmalara canatan bir insanken kuşku bir tekbaşına bekleyişe dönüşüyordun. Alacakaranlıkta yalnızlıktan korkuyordun. Ve bütün gün insanlar senden güç alırken, akşamüstü sen onlardan destek istiyordun sessizce susarak.

Güzel bir yazlık evin vardı Peredelkino'da. Evde çok resim vardı; zaten çıplak duvarlardan hoşlanmazdın. Nedenini daha sonra anladım, kendi aile yuvamızı kurarken. Bomboş bir daire kalmıştı bize. Çünkü, ona eşlik eden ne varsa herşeyi geçmişe bırakmış ve andıçmıştık evimizde bizimle ancak güzel şeylerin yaşayacağına. Bu elbette pahalı şeyler demek değildi. Bir kez çileden çıkmıştım, Ogonyok dergisinden kesilmiş bir resmi duvara çivilediğini gördüğümde. Sen bana hüzünle, üzülerek baktın ve: "Beni anlamam zor. Ama, Veracığım, ömrümün bir çeyreğinden fazlası çıplak hapisane duvarları arasında geçti. Duvarların kirden pislikten başka bir süsü yoktu. Bağışla beni, şimdi gözlerimi sevinçle izlediğimi istediğim için" dedin. Sen de beni bağışla, Nazım. Ne kadar zordu seni bir mahpus olarak düşünmek.

Şu anda bir şey geçti aklımdan: Acaba anılanımı, beraber yaşadığımız zaman açısından değerlendirmiyor muyum? Bunu yapmakt istemem, Nazım. Buna gerek yok. Seninle geçmiş, şimdi artık geçmiş olan o günleri ve geleceği o kadar çok ve böylesine içten konuştuk ki, budalaca bir beencillğin esiri olmak istemem. Yaşantımızı düştürüp anlatmaya çalışacağım, tıpkı kendi kendimize ve birbirimize anlattığımız gibi. Kolay bir iş değil gerçeği söylemek. Bayağı ağır bir iş, ama ne yaparsın! Sen bana yalnız gerçeği söyleyiş değil, alışkanlık da aşıladın, onun için gel konuşalım eskisi gibi. Bu, son büyük konuşmamız olacak, Nazım. Birkaç sayfa sonra bitirmek niyetinde olduğum için değil, ama bir kez başladık mı konuşmamıza onu bir daha kesemeyeceğimiz için son. Sarmaş do-laş olan seslerimiz, sen ve özgün, der ve trajik, insanlarla, ağaçlarla ve yollarla, kentlerle ve gökyüzüyle, korku ve sevinçle kanşarak; insanların, ağaçların, yolların, kentlerin, gökyüzünün, korkunun ve sevincin yüreklerinde yankılanacak senin sesini, senin yaşantını ve senin ölümsüzlüğünü yücelte yücelte.

Ölümsüzlük! Nedir ölümsüzlük? Biliyorum, bunu düşünüyordun. Hani, hatırlıyor musun, Nizami Müzesi özel defterine yazmıştın: "Ustad, ölümsüzlüğün sırrını bize de öğret!" diye. Kaç kez sormuşsundur bana, çözümünü bulamayıp, nereye gidiyor dehşanım

dev enerjileri, diye. Diyordun ki: Marx öldü, Lenin öldü. Bunu anlıyorum. Beden işlemez oldu, fakat beyin enerjisi, o ne oldu. Olağan bir kimyasal reaksiyon yoluyla basbayağı yitip gitti mi yoksa? Bir materyalist olarak ben buna inanıyorum, ama bir şair olarak, inanmam'.

Materyalist, şair, insan, kadın... Seninle aynıla inanmam, Nazım!

...Ey zaman, zaman! Nasıl anlamalı senin adımlarını? Nasıl öğrenmeli değerini bilmeyi, nasıl anlamalı ki, sen sadece zamansın? Kuşkusuz, bu dünyada varolanların en kudretlisi sensin, ama asıl bunun için biraz daha iyi olabilirsin.

İkiniz arasında garip bir düello vardı. Nazım hep seni düşünür dururdu. Seni sever ve korkardı. Kimi, senin de onu sevdiğini sanırdı. O zaman insanların emtusu olurdu. Ona kötü bir oyun oynanmayacağına, biraz bekleyeceğine, onun kendi süresini, yaşamak istediği süreyi bildiğine inanıyordun. Onunla uygun adımlı yürüdüğünü sanıyordun.

O sabahın arifesinde bana:

İki yıl daha yaşarım, demişti. İki yıl daha yaşarım. Mutlaka yaşarım.

Bunu bana söylemişti, ama aslında seninle konuşuyordu. Sense ona, onun yanına olan güvenine kızarak gazabı geldin.

İki yıl daha yaşarım. Ondan sonra beni artık tutma. Kendimi çıkmış bir ihtiyaç, yadelerde dolaşıp ölümü sadaka gibi bekleyen dervansız bir gurbetçi olarak düşünmek beni korkutuyor. Ah, cancağım, konuşma! Sözlerin bir melhem gibi geliyor, ama yalan senin inandığın bir yalan. Kocamış Lear'i sevmek

NAZIM'IN EN S TÜRKİY

İŞİL KA

Nazım'ın mezarını salt Türk dostları ziyaret etmiyor. Nazım'ın mezarı dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen bir çok konuğu karşılıyor. Nazım'ın mezarı her zaman çiçeklerle kaplı. Nazım'ın evde de öyle.

Moskova'da Nazım Hikmet'in yaptığı mezarlığı ziyaret etmek özel bir izin gerektiriyor. Nazım'ın mezarını ziyaret edebilmek için Nazım'ın akrabası olmak gerekiyor. Bugüne değin Türkiye'den Moskova'ya gidenlerin bir çoğu Nazım'ın mezarını ziyaret etmiş. O'na çok sevdiği kırmızı karanfil hediye etmişler. Uluslararası Filim Şenliği nedeniyle Moskova'da bulunduğumuz sırada Vera Hikmet'i ziyaret etmeyi düşündük. Ama bir çoğumuzun kafasında şu sorun canlandı. Acaba Vera Hikmet'i rahatsız etmiş olmayacak mıydık? Moskova'ya her gelen Türk'ü ağırlamaya mecbur da değildi, sonra bizler kimdik ki...?

Fakat herşeye rağmen Vera Hikmet'i görmeliydik. Nazım'ın evinde Nazım'dan konuşulmaktı onlarla. Türkolog Vera Feyenova bizim bu ricamızı kırmad ve bizleri Nazım'ın evine, Vera Hikmet'in yanına götürceğine söz verdi. Zaten bir gün önce Türk filmi seyretmek için sinemaya gelen Vera Hikmet de bizi davet etmişti. Nazım'ın eşinin önüne geldiğimizde

mümkün mü? Benim ki daha da kötü olacak. Gözlerim kör oluyacak çünkü ve sonsuza dek ve her geçen gün daha çok gelecek bana benim tacım: senin sevgin.

Susuyordun. Galiba yine itiraz etmemi bekliyordun. Ben birşey demedim. Elini yüzünü sıvazladın ve avuçlarını birbirine vurarak: "Ben budalaların biriyim" dedin. "Canını sıkıyorum aptalca konuşmalarla. Bir daha bu konuyu açarsam, dünyanın en aptal insanıyım."

Olay Peredelkino'da, tanışmamızdan başlandı. Geçmişti. Nazım, Muza Pavlova ile Ekber Babayev'in, o yokken çevirdikleri yeni şiirleri dinletmek için bizi

M'IN ARDINDAN ONUŞMA

alıkoymdu. O zaman daha bilmiyordum, yazdıktan üstüne çeşitli insanların fikirlerini dinlemenin onun için ne kadar önemli olduğunu. Nazım, tanıdık ya da tanımadık insanlara, yeni bir şiirini göstermekten bir çoklarının aksine sıkılmazdı. Hiçbirşeyde, hele kendi içinde kapanıklığı sevmeydi. Ama tüm bunları enikonu sonraları anladım, o gün ise... Niye saklıyayım, mese ve seve kaldık. İlk kez o zaman gördüm, Nazımın Rusça sözleri ne kadar tam anladığını. Çevirileri dikkat kesilecek dinliyor, anlamadığı ya da kabul edemediği dize-lerin tekrar okunmasını rica ediyordu. O anda onun için şiirden başka birşey yoktu.

Muza düzgün ve rahat bir sesle, her kelimeyi du-
yura duyura okuyordu:

Rodina, rodina, ne ostalos na mne daje şapki ra-
boti tvoyey, ni botinok noşivşih dorogi tvoyi.
Memleketim, memleketim, memleketim,
ne kasketim kaldı senin ora işi,
ne yollarını taşınuş ayakkabım,
son mintanın da sırtında paralandı çoktan,
Şile beşindendi.

Muza'nın o zaman okuduğu çevinde ayakkabı-
botinok- sözü dize başka türliydü. Sözü sözüne hatırlamıyorum, ama galiba, Muza, mantık kurallarına uya-
rak: "Ni dorog, noşivşih botinki tvoyi" biçiminde çevir-
mişti. Nazım hemen kesti okumasını, şiirin aslında nasıl olduğunu anlatmaya başladı. Çok heyecanlıydı. Hep yeterli kadar açık konuşmadığını sanıyordu ve devamlı olarak yardım için Ekber'e başvuruyordu. Hızlı hızlı konuşarak meranını Türkçe anlatıyor, şiir-
in aslında başka türlü olduğunu Ekber'in de doğrula-
masını, açıklamasını istiyordu.

Ekber ile Nazım arasında eşine seyrekle rastlanır, şa-

vardı: Nazım Ekber'e "Oğlum" derdi ve bu boş laf değildi. Ekber de Nazım'ı babası sayardı ve bu da gerçektir. Ama böyle duygulara rağmen ve belki asıl bu duygular sayesinde ki, bu iki erkek, aralarındaki 25 yıllık yaş farkına almadan dost oldular. Ekber sık sık Nazım'la mutabık olmazdı. Nazım öfkelenerek köpürür, onu kendinden yana kazanmak için olanca güdüyle çabalar. Ekber hiç istifi bozmadan fikrinde ısrar ederdi. Nazım kızar, yalvarır yakarır ve: "Babae-
yev, sen beni çıldırtacaksin. Ne inatçısın!" diyerek gülerdi eninde sonunda.

Nazım ile Ekber, birbirlerini oldukları gibi ve iyilikle kabul ederlerdi. İkisi de ustası oldukları beklen-
medik davranışlara şaşmaktan kendilerini alamazlardı. Bu dostlukta bir perçinleyici nokta daha vardı: Nazım konuşmasını, anlatmasını, anımsamasını çok se-
verdi, Ekberse onu dinlemesini. Anlatılanların çoğunu kendisi de en azından onun kadar başıyla anlatabilecek ölçüde iyi bildiği halde, saatlerce dinleyebilirdi Nazım'ı. Kimi, masa başında ya da Nazımın, Ekberle ikimizin iyi bildiği olaylardan birini tekrar anlattığı mecliste bulunurken kıs kıs gülerdik. Nazım gücenmez: "Sizi gödi şeytanlar sizi" derdi. "Benimle alay ediyorsunuz, ha! Pek, peki, bir daha aynı numarayı sık sık tekrar etmem". Ama vâdini çabuk unutturdu ve iyi de ederdi unutmakla. Çünkü meclistekiler ilk kez dinliyorlardı olayı. Ben ve Nazım sevenler, Ekberse son derece imreniyorduk: Ekber Türkiyeyi mü-
kemmel konuşuyordu. Nazımın deyimiyle Türkiyeyi bir İstanbul gibi konuşuyordu. Ve Nazımın şiirini olanca gücüyle duyabiliyordu. Nazım Ekber'in beğeni-
sine güvenir ve yeni şiirlerini ona okurken hep heyecanlanırdı. Bu heyecandan biraz utanırdı. Bu nedenle bir kez Abidin, Picasso'nun yeni çalışmalarını görmek için atölyesine gittiğinde, onun ne denli heyecanlan-
dığını anlattığı zaman Nazım sevinçle: "İşte, Picasso has bir sanatçı. Onu göstermek istedikleri gibi bir put değil" dedi. "Evine kendi gibi ressam olan bir arkadaş gelmiş ve adam meraklanıyor eserlerini beğenecek mi beğenmeyecek mi diye. Biz, otoritemizle türlü numaralarla anlayışlarını etkileyerek bazı okurları, seyirci-
leri, aldatabiliyoruz, ama birbirimizle asla" dedi.

Nazım yeni şiirlerini Ekber'e okurken "Anlıyor musun, Ekber? diye sorardı. Ama gerçekte, bu soru-
yu sorarken, Ekber'in yüzü ifadesinden, ses tonundan, şiiri beğenip beğenmediğini anlamak isterdi. Bu şiir promyerleri sırasında Babayev Nazım için Türkiye'yi di-

Muza'ya okumaya devam ediyordu:
Acayıpleşt havalar,
Bir güneş, bir yağmur, bir kar.
Atom bombası denemelerinden diyorlar.
Stronsium 90 yaşıyor muş
ota, süte, ete,
umuda, hürriyete,
kapısını çaldığımız büyük hasrete...

Nazım eleştiriyi sevmeydi - bu bakımdan öbür in-
sanlardan pek az farklıydı - ama birkaç kişi vardı ki, ne kadar sert olursa olsun, düşüncelerini ona söyleye-
bilirlerdi: Ekber, Abidin ve ben. Eleştirileri dinlemek Nazım için işkenciydi. Sinirlenir, mutabık kalmaz, kızardı: Küçük bir şair olduğunu, elinden birşey gelme-
diğini söylerdi. Öyle ki, ister istemez, aksini inandır-
mak gerekirdi ona. Fakat bu kişilerin düşünceleri. Nazımın bir kulağından girip öbür kulağından çık-

mazdı. Durgunlaşınca, yapılan kayıtlar, tavsiyeler üze-
rinde düşünmeye başlar ve çoğu kez yeni baştan ya-
zar. Sonuçta kendisi büyük bir tatmin ve "acımazsı
eleştiricilerine" karşı minnettarlık duyardı. "Siz söyle-
lemenizi, kim söyleyecek" derdi sevdikleri kimseler
olan bu eleştiricilere. Şunu da söylemek gerekir ki, onu
dunndan ve aşın derecede övenlerden Nazım
çabuk soğur ve fikirleriyle ilgilenmez olurdu.

O gün Muza pek çok şiir okumuştur. Hatırlıyo-
rum, şiirler kuvvetli bir izlenim bırakıyordu. Nazım
titizlikle dinliyordu. "Onun" olmayan bir söz-
cüğün değiştirilmesini istiyor, orada bulunanlara yar-
dım için başvuruyordu. Tüm, eşanlamlı sözcükler ara-
maya koyuluyor, düşünüyor, ve öneriyorlardı. Nazım,
bir keskin nişancı misali, bunlardan "en kendinin ola-
nı" yakalıyordu. O kadar sade ve yapmacıksızdı, öyle-
sine arayış oldu ki, yaratma şevki onun çevresin-
dekilere de geçiyordu.

Nazım'ı seyrekle ya da ilk kez görenler daima bir
sıkılganlık duyardı. Zaten adam oğlunun yaradılışı
öyledir: İnsanın kendisi karşısında değil de, onun ya-
şamayışı, ünlü ya da aldiği makam karşısında korku
duyar. Ezbere hemen hemen hiç Rusça şiir bilme-
yen Nazım'ın sık sık Pasternak'm "Güzel şey değil
ünlü olmak..." dizesini tekrarlama sebebişiz değildi.
Ve ancak insanın kendisidir ki, ona bağlı olmadan
var olan tüm bu hayat birikintilerini yıkıp insanlara
açılabilir, demokratik ve eşit olabilir. İnsan Nazım'la
karşılaşmak çok kolaydır. İlişki kurnayı engelleyen
tüm setleri anında yıkar, onun yanında insanlar ka-
bucak açılır, olduğu gibi görünürlerdi. Nazım ilk kez
karşılaştığı insanları tanımayı severdi ve bu arzusunda
direkşendi. İnsanlara ilişkin kendi "ankebin" doldur-
masını severdi: Ne iş yapıyorsunuz? Nerede çalışıyor-
sunuz? Ne kadar kazanıyorsunuz? Kimin yanında ya-
şıyorsunuz? Ana - babanız kim? Neden bu mesleği
seçtiniz? Sevdiginiz yazar? Hangi şairleri seversiniz?
Politika, uzay, gelecek sizi ilgilendirir mi? Sosyalizmi
nasıl düşünüyorsunuz? Soruları ivedi ivedi sorar , yan-
tları kan kulağıyla dinlerdi. Tatmin olmazsa, muha-
tabı, öğrenmeye meraklı olmayan, umursamazın dar-
görüştüğün biri çıkarsa, Nazım , sararır ve telelden
kurtulmak isterdi böylesinden . Bir umursamazın ya-
kınlığı kadar başka hiçbir şey onun canını sıkırmazdı.
Fakat muhabatı kişilik sahibi bir insan karşına, Nazım
ondan uzun zaman ayrılmazdı. Konuşu yemeğe alı-
kordu. Sonra, konuşun Nazım'ın evinde kendini iyi
hisetmesini isterdi. Ona herşeyi: kitap, tablo gösterir,
plak dinletirdi. Konuşulur, tartışılır, çay içilir. Nazım
erken yatması gerektiğini bildirir, ama kafası dü-
şünen bir arkadaşla, daha uzun süre kalmak isteği kar-
şısında tüm kural ve yasaklar geriye çekiliyordu. Öz-
gün karakterleri, yaşam ve umutlarıyla canlı insanlar,
Nazım için en akıllı ve en ilginç kitaplarıdır. İnsanlar
arasında, ne olursa olsun, mesleğine aşık olanları, bu
dünyayı her gün yaratanları çok takdir ederdi. Kültür-
lü insanların meclislerini sever, bilgili insanlar kar-
şında hayranlık duyardı. Onların sürükleyici sohbet-
leri, uzun süre dinleyenlerin dikkatini çektiği zaman,
imrenirdi. Meslekleri yatıraya bağlı olanlara karşı ö-
zel bir zaafı vardı. Onların meclislerinde seyirci, din-
leyici olur, iyi dinlenirdi...

DEVAM EDECEK

SEVDİĞİ KADIN YE'DİR

SABOĞLU

bizi ilk etkileyen olay Nazım'ın oturduğu apartman-
nın giriş kapısının önünde bir tupa itina ile kazınmış
"Bu evde Nazım Hikmet Yaşadı" yazısı oldu. Moskova-
da ülkesinden binlerce kilometre uzaktaki Nazım'ın
evindeydi. Aç sonra da Nazım'ın hiç bulunmadın
bugüne değin korunmuş çalışma odasını görmüş, evin
duvarlarındaki Abidin Dino'nun, Balaban'ın, Auni Ar-
baş'ın Nazım'a hediye ettikleri resimlerini izlemiş,
Vera Hikmet ile konuşmaya başlamıştık. Türkolog
Vera, Vera Hikmet'i bize "Nazım'ın en çok sevdiği
kadın" diye tanıttı bir ara. Vera Hikmet atıldı birden,
"Hayır Nazım'ın en çok sevdiği kadın Türkiye'dir".
Evet Nazım'ın en çok sevdiği kadın Türkiye'dir, Na-
zım'ın en çok sevdiği arkadaşı Türkiye'dir, Nazım'ın
en çok sevdiği... Türkiye'dir.

Vera Hikmet'e eve gelmeden önceki kuşku lar-
mızdan bahsettik. Dedik ki sizi rahatsız ediyoruz...
Ama hayır bütün kuşku larımız yersizdi, utanmıştık
böyle düşündüğümüze, şunları söylüyordu Vera Hik-
met bize, "Bu nasıl düşünce bu ev benim değil, bu ev
sizlerin". Nazım her zaman dostlarıyla birlikte olmayı
severdi. Nazım halen sizleri bekliyor, kendi evinize,
her zaman..."

şılası arkadaşlık ilişkileri vardı. Akrabaca seviyorlardı
birbirlerini. Ama dahası vardı: Herbiri ötekini zaa-
flıklarına, olumu yanlışları inceliklerine kadar bilir, an-
lardı ve biri güç bir durumda düştüğünde insanca üzülür,
birbirlerini esirgerlerdi. Karakter, hayat tecrübesi ve
yaş bakımından taban tabana zıt olan bu kişilerin
dostluğu ilk bakışta biraz izahı zor gibi gelir. Ama
onları sık sık birlikte gördükçe, iki erkek arasındaki
bu sağlam bağliğı daha bir anlaşılır oluyordu. Çabuk
kızan, çoşan, dinamik gibi olan Nazım'la; durgun neza-
ketli, ince mizahıyla sempatik olan Ekber, mükemmel
tanımlıyordu birbirini. Ve bu ilişkilerde bir özelliğ

İŞÇİ SINIFI İLERİCİ SENDİKAL HAREKETİN İLKELERİNİ YAŞATACAKTIR

Son bir yılın olaylarını anımsamakta yarar var. DISK içinde aynı işkolu, büro işkolu içinde olan sendikaların birleştirilmeleri çalışmaları arasında Sosyal-İş'in DISK üyeliğinin askıya alındığı TRT kanalıyla duyurulmuştu. Aradan geçen süre içerisinde, bu yanlış duyuru düzeltildi.

Sosyal-İş Sendikası'nın geçtiğimiz Mayıs ayında yapılan Olağan V. Genel Kurul'unu önceleyen günlerde, DISK yeniden bu işkolundaki sendikaları birleştirme çalışmalarına başladı. Yalnız, gene biraz çelişkili bir tutumla. Yapılmakta olan, birleştirme değil, tam tersine hem işkolunu ikiye bölme, hem de Sosyal-İş'i parçalayarak ortadan kaldırma işlemiydi.

DISK ÜST YÖNETİMİNİN "GEREKÇELERİ"

DISK, bir Birleştirme Komisyonu kurdu. Komisyon, DISK içinde bu işkolundaki dört sendikadan ikisini Sosyal-İş ve Teknik-İş'i birleştirmekle görevlendirilmişti. Diğer iki sendika Bank-Sen ve Gam-Sen ise bu çerçeveden dışıda tutulmaktaydı. DISK'in gerekçesi şöyleydi: Gerçi DISK 16 işkolu esasına göre örgütlenir ve bu 16 işkolundan 13'üncüsü banka, sigorta, ticaret, büro ve eğitim işçilerini kapsar ama, bunlardan banka işçilerinin örgütlenmesi aslında ayrı tutulmak gerekir. Çünkü, sorunları ayırır: bankaların mevduatları vb. gibi etkenleri göz önünde bulundurmamak gerekir. DISK Anıtişüğü'nün 66. maddesine karşın bir işkolu ikiye bölünmekteydi.

Sosyal-İş, buna karşı çıktı. Birleşmenin ilgili dört sendikayı kapsamasını önerdi. Birleştirme Komisyonu bunu dikate almadı ve kararını verdi: 6500 üyeli Sosyal-İş banka işçilerinin Bank-Sen'e, büro işçilerinin de 2 bin üyeli Teknik-İş'e devretmeyi ve 7 Ağustos'ta yapılacak bir Olağanüstü Genel Kurul ile kendisini feshetmeliydi. Bu arada, Gam-Sen de Bank-Sen'e katılacaktı. Bu çerçevede içerisinde Sosyal-İş'in üyelerine Teknik-İş ve Bank-Sen yönetiminde hiç bir görev verilmeyecekti. Ancak, "becerilerine göre" diğer bazı görevler verilirdi ve bu durum "DISK güvencesiyle ilgili". DISK Yürütme Kurulu bu kararın ayniden benimsedi, durumu Sosyal-İş'e bildirdi.

SINIF VE KİTLE SENDİKACILIĞININ İLKELERİ

Sosyal-İş'in Olağanüstü Genel Kurulu 7 Ağustos günü Ankara'da toplandı. Toplantı: Sosyal-İş Genel Başkanı Özcan Kesgeç'in açış konuşmasıyla başladı. Kesgeç, işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadele örgütleri olan sendikalara

parti görevi yüklenemeyeceğini hatırlattı. Burjuvazinin DISK'i içinden ve dışardan yıkmaya çalışmaları özetleyerek, DISK'in burjuvazi için "en korkulu yolda olduğu" günlerde üye sayısının bir avuç denecek kadar az olduğunu, ama o günlerde, nitel olarak, işçi sınıfı bilimine bağlılık olarak, sosyalist ilkelere uyumluluk olarak, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelere, işçinin söz ve karar sahibi olması ilkesini en tutarlı biçimde ülkenin somut koşullarında uyguladığını ve gerçekten hür türlü sapmalardan uzak, işçi sınıfının politik mücadelesiyle en uyumlu bulunduğu dönemler" olduğunu belirtti.

Konuşmasında ayrıca, işçi sınıfının politik örgütüyle ekonomik-demokratik örgütlerinin uyumluluğunun, işçi sınıfının ekonomik örgütününün politik örgütüne güdümlü demek olmadığını; ekonomik-demokratik örgütlerin örgütsel bağımsızlığının titizlikle korunması gerektiğinin, sınıf ve kitle sendikacılığın ilkelere başında geldiğini; parti işlevini sendikalara yüklemekten giderek anarşik-sendikalizmin batağına saplanmak olduğunu sendikaların kendi örgüt organları ile yönetilmesi ilkesinin, politik örgütün mücadelesiyle uyumlu olarak yönetilmesi ilkesiyle birlikte sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelere başında geldiğini vurguladı.

Halil Tunç'un genel grev çağırısına da değindiği konuşmasında, Kesgeç, genel grevin yasaları aykırı olduğu görüşüne katılmadıklarını, Anayasa'nın grev hakkında hiç bir kısıtlama getirmiş olduğunu; ama tekeleri burjuvazinin istemleri doğrultusunda olan AP-CHP koalisyonu amaçlı işçi genel grevini, bunları grev amaçlı değil, işçi sınıfının çıkarları için değil, "ih" diye yapmanın, tarih önünde işçi sınıfına ihanetten mutlaka yargılanacağını söyledi.

TÜRKLER'LE BİR GÖRÜŞME

Daha sonra, Kesgeç, birleştirme çalışmalarları sırasında DISK Genel Başkanı Kemal Türkler ile yaptığı görüşmede kendisine, Bank-Sen'in DISK'e katılması günlerinde Bank-Sen'e Sosyal-İş ile birleştirilmeyeceği sözü verildiğini söylediğini aktardı. Gene bu görüşmeler sırasında, Türkler'e, DISK Birleştirme Komisyonu kararı doğrultusundaki bir birleşmeye yöneticiler evet dese bile Sosyal-İş tabanının evet demeyeceğini hatırlattığını; "Genel Kurul'muza gelip bu birleşmeye esas olarak aldığınız ölçütleri açıklayın" dediğini; buna karşılık da Türkler'in "Biz, yöneticimiz; bizim sorumluluklarımız var; amacımızda ulaşmak için düşünür, karar veriz; gerekçe açıklamak zorunda değiliz" yanıtını verdiğini anlattı.

Kesgeç, aynı görüşme sırasında, böyle bir birleşmenin birleşme değil dağılma anlamına geleceğini hatırlattığı zaman da, Türkler'in "Biz kararımızı verdik; orası bizim için pek önemli değildir" dediğini; hatta "efendim, sendikalar ticarethane değildir, üye sayısı şunun fazlası, mal varlığı falanın fazlası, bunlar ölçü alınarak birleşme olmaz" şeklinde sözlerini sürdürdüğünü belirtti. Geçen yıl 8-9 bin üyeli Petrol-Kimya İş Sendikası'nın mal varlığı nedeniyle 3 bin üyeli Petkim-İş'e ilthak etmesine gene DISK Yürütme Kurulu'nun karar verdiğini hatırlattığı zaman, Türkler'in "dün dündür, bugün bugün" yanıtını verdiğini sözlerine ekledi.

KONUKLAR KONUŞUYOR

Kesgeç'in konuşmasından sonra konuklar arasında bulunan Teknik-İş ve Bank-Sen yöneticileri söz aldılar. Sözcüleri etmişçesine, zaman zaman SİSK adı altında yeni bir konfederasyon kurulması "dedikoduları"nın çıkartıldığını, gene bugünlük de aynı söylemlerin dolatıldığını söylediler. Bunun, Genel Kurul'un toplandığı günlerde rasmalarının anlamını merak ettiklerini belirttiler. Birleştirme kararının adil ya da demokratik olmadığı gibi gerekçelerle reddedilmesini, işçi sınıfının birliğine zarar getireceğini öne sürdüler. Konuşmacılardan bazıları DISK'i kendilerince tanımladılar

KESGEÇ: Genel grev anayasal bir haktır

ve savundular.

Bu ve benzer görüşlerin dile getirildiği konuk konuşmalarından sonra söz alan Petrol ve Kimya İşçileri Sendikası Genel Başkanvekili Mehmet Atay, Özcan Kesgeç'in konuşmasında yer alan, Petrol-Kimya İş ve Petkim-İş'in birleşmesi konusunu ayrıntılarıyla anlatıp, o günden bu yana sendikaların 5500 üye kaybettiğini ve birleştirme adı altında dağıtımın gerçekleştirildiğini, burada da, benzer bir durumla karşı karşıya bulunduğunu belirtti. Atay ayrıca, "yeni konfederasyon kurulması" dedikodularının ikibucuk yıldır ortalıkta dolatıldığını, bu genel kurulda da bazı konularca yinelenildiğini ne hikmetse bir türlü gerçekleştirilmediğini, hıkmetin dedikodu-yu çıkarılarda olduğunu örnekler vererek anlattı.

Bu sırada, konuklar arasında bulunan DISK Bölge Temsilcisi Ali Kaya konuşmacıya müdahale etmek istedi. Divan Başkanı'nun konuşmasının sonuna kadar dinlenmesini, konuşmacının söylediklerine cevap vermek üzere kendine de söz verdiğini söylemesine karşın Ali Kaya müdahalesinden vazgeçmeyince delegeler Kaya'yı konuşmacıyı dinleme-

ye davet ettiler. Ali Kaya buna da uymadı ve delegelere satışmaya kalktı. Delegelerin tepkisi büyük oldu. Bu tepki karşısında Ali Kaya ile Teknik-İş ve Bank-Sen yöneticileri salonu terk ettiler. Ederken de satışmalarından geri durmadılar. Kışkırtıcı tavır... gene de karşılık görmedi ve Genel Kurul dönezi bir biçimde sürdü.

DISK'İ KİME KARŞI, NİÇİN SAVUNMAK?

Bundan sonra kararın görüşülmesi uzun sürmedi. Söz alan delegeler, Birleştirme Komisyonu kararının sendikaların tasfiyesine yönelik olduğunu belirttiler. Kasıtlı bir biçimde konunun tersine gösterilmesi çabalarına dikkat çektiler. Alınacak kararın DISK'den ayrılarak kararını almadığı, aksine mücadelenin DISK içinde yürütülmesi greğinin bu olaydan da ortaya çıktığı gibi, giderek artan bir önem kazandığını belirttiler. Bir delegе, "İşimdi, biraz evvel konuşan sayın konuklarımız, burda DISK'i savundular; abesle iştigal ettiler; DISK'i burada, kime karşı, niçin savunuyorlar; burda DISK'e karşı olan, küfreden yok; yapmaları gereken DISK Yürütme Kurulu'nun kararının, savunulmasıydı; bunu yapmak, değil onların hiç kimsenin becerebileceği bir iş değildi!" dedi.

Son olarak söz alan Özcan Kesgeç, Ali Kaya'nın salondan kaçışının nedenini, sözün nerelere gelmekte olduğunu onun tarafından da anlaşılmasına olusuna, savunma yapabilecek durumda olmayanlara başka bir yol kalmayışına bağlıdı.

KARAR

Toplantı sonunda oybirliği ile kabul edilen karar şöyle diyor:

"Genel Kurulumuz..... tüm bu doğru anlayışla, DISK'e bağlı Sosyal-İş'in Genel kurulu olarak, DISK anıtişüğünü, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelere hiç kimseye çiğnetmeye sendisi için tarihi bir görev saymanın bilinci ile; DISK'in sendikamızın Teknik-İş'e ilthakını isteyen kararının kabul edilebilirliğini DISK anıtişüğünü ve sınıf sendikacılığı ilkelere aykırı bulur ve bu kararın DISK'e iade eder.

"DISK'e bağlı sendikaları, sendika işçi demokrasiyi ve sınıf sendikacılığı ilkelere tahrip eden bu tasfiyeci anlayışa karşı mücadeleye çağırır."

Karar, tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini hayata geçirsin en somut bir örneği olduğu, alınan kararın DISK'e karşı değil tam tersine onun güçlendirilmesine yönelikti. Fakat, karara ilk tepki olarak DISK üst yönetimnin gazetesi Politika'nın 10 Ağustos günü sayısında yayınlanan bir haber, sınıf sendikacılığı ilkelere hiç kimseye çiğnetmeye devam edildiğini göstermiştir. Haber şöyle diyor:

"DISK'1. Bölge Temsilciliği ve DISK'e bağlı sendikalar ortak bir açıklama yaparak, 'Sosyal-İş'i binlerce emekçinin, yöneticilerinin işçi sınıfı düşmanı politikasına alet edimesinden kurtararak tek devrimci sendikal örgütümüz DISK içinde gerçek yerlerini almalarını sağlamak için tüm gücümüzle uğraşacağız' diyoruz."

Karar, Genel Kurul aracılığıyla tüm tabanıdır. Yukarıdakiyle yazılan ya demokratik merkezîyetçilik ve tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinden haberdar değiller, ya da bu ilkelere pek alırdıkları yok. Her iki durumda da buna karşı yoğun mücadele etmek gerekir ve Sosyal-İş Genel Kurulu'nun aldığı karar da bu mücadelenin kararlı bir biçimde yürütülmekte olduğunu kanıtı.

PETROL KİMYA-İŞ'TE MÜCADELE SÜRÜYOR

Petrol ve kimya işçilerinin mücadelesi sürüyor. Dinçer Doğu'nun sahipliğini ve Mehmet Atay'ın yazı işleri müdürlüğünü yaptığı onbeş günlük bir işçi gazetesinin ilk sayısı geçtiğimiz ay içinde çıktı. Adı: Petrol ve Kimya İşçilerinin Sesi. "Çıkarken" başlıklı başyazısında Dinçer Doğu amaçlarını ve çıkış nedenlerini şöyle açıklıyor:

"Bu gazete, başlığında yazdığı gibi petrol ve kimya işçilerinin sesini yansıtan bir yayın organı. 15-16 Haziran 1976 tarihlerinde, DISK'e bağlı Petrol Kimya-İş ve Petkim-İş sendikaları birleşmiş idi. Bu birleşmenin şartları yazıldı, çizildi ve sendikal kamuoyunda epeyce konuşuldu. Ancak bu birleştirme olayının perde arkasında oynanan oyunlar hala gizli duruyor. Neden gizli kaldı? Neden şimdiye kadar açıklanmadı? Bu oyunları oynayanlar kimlerdi ve amaçları ne idi? Bütün bunları sırası ile elimizdeki bu yayın organı vastası ile işçilere, sadece kimya işçilerine değil, tüm işçilere anlatacağız. Sırası ile, yer geldikçe."

"Devrimci sendikacılığı yozlaştıran, yalancı, sahtekarlığı, demagogiye, kendine sanat edinen, sendikacı kılıklı işçi sınırlarının saltanatından kurtulmak, onları tanımakla, yaptıklarını yakından takip edip, onları teşhir etmekle mümkünür."

İŞÇİ DÜŞMANLARININ MASKELERİ İNDİRİLECEKTİR

"İşte bu gazetenin görevi, gerçekleri işçilere anlatmak, işçileri, her vasıtasıyla kullanarak uyutan bu şartları onları maskelerini indirir. Bu yüzden de düşmanı oldukça fazla olacaktır bu gazetesinin. Ama inanın kardeşler, gerçekleri, sadece gerçekleri aksettirecek bu gazetesinin düşmanları bizim için bugünden belli. Ve inanın bunlar, işçilerin de gerçek düşmanları. İşçileri sömürenlerle mücadele eder görünüp, gerçekte bu sömürüyü katmerleştirirler bunlar çünkü. Ve bunlar bizim için çıkan sömürlerden daha tehlikeli ve daha aşukluk kişiler. Bunlara karşı verilen bu mücadelemiz, bütün işçilere malolacak ve bu kişilerin tabanını gücü ile ezileceklerdir. Kavgaya. Hepimize kutlu olsun."

Gazetede bir yılın olayları örnekler verilerek anlatılıyor ve ilk sayıdan başlayarak birleşmeden beri Mehmet Kılınç ve tayfası tarafından sendikadan atılan, anti-demokratik yollarla yönetimden uzaklaştırılan, hatta işverenle anlaşarak işten çıkartılan işçilerin öykülerinin kendi ağzlarından anlatılacağı söyleniyor. İlk sayısında Pfizer Baştemsilcisi Özdemir İlgin, bu işyerindeki işçilerin sözleşmeyle kazanılmış haklarının, sözleşmenin birleşmeden önceki Petrol Kimya-İş temsilcilerince imzalanmış olmasından dolayı, Mehmet Kılınç ve yeni Petrol ve Kimya İşçileri Sendikası yöneticilerince gözetilmediği, savunulmadığını; kendisinin bu yoldaki mücadelesinin Baştemsilcilikten alınmasıyla cezalandırıldığını anlatıyor.

Gazete, gelecek sayılarında benzer öyküleri, yöneticilik sıfatları Kılınç tarafından tanınmayan ve kullanılmayan Hüsamettin Bakan ve Şaban Yıldız'ın anlatacaklarını belirtiyor.

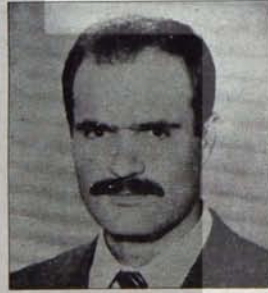
BİR RÜPORTAJ

YURUYÜŞ, Petrol Kimya-İş Sendikası Yönetim Kurulu eski üyesi Recep Karacay ile konuştu. Karacay, 600 işçinin çalıştığı Birleşik Alman İlaç Fabrikası (BİFA) işyeri baştemsilciliğini de yapıyor. Mehmet Kılınç'ın başında bulunduğu yönetim tarafından önce baştemsilcilikten alındı, sonra sendika

DİNÇER DOĞU: "Devrimci sendikacılığı yozlaştıranları, sahtekarlığı teşhir edeceğiz."

anatizüğüne aykırı olarak Genel Yönetim Kurulu ve sendika üyeliğinden çıkarıldı. İki gün sonra da işveren tarafından iş akdine son verildi. Bu kadarla da bitmedi. Kesin ihraç talebi ile DISK onur kuruluna verildi. İşten çıkarıldığından bu yana işsiz.

Karacay'dan ilkönce kendisini tanıtmaması istedik:

"30 yaşındayım. Bilecik'te doğdum. Mesleğim soğuk demird-kaynakçılık. 1963 yılında çalışmak için İstanbul'a geldim. Önce Kağıthane'de Çelik İzabe Fabrikasına girdim. Bu işyerinde DISK'e bağlı Maden-İş Sendikası örgütledi. Burada sendika temsilciliği yaptım. Bu arada sendika başkanı Kemal Türkler'den teşekkür mektubu aldım. 1964'te Pilma Tudor Fabrikasına girdim, işyerinde işçilere ağır baskılar uyguluyorlardı. San sendika vardı. İşletme sefini demirle kovaladığım için işten çıkarıldım. Daha sonra Ülker Bisküvi Fabrikasına girdim. Bu işyerinde de san sendika vardı. Sendika temsilcilerini değiştirmek için çalışmalar yaptık. İşveren durumu öğrenince beni ve iki arkadaşımı işten çıkardı. Bu arada askere gittim. Askerden dönüştü Bereç Pil Fabrikasına girdim. Bu işyerinde DISK'e bağlı Kimya-İş Sendikası örgütlemek için çalışmalar yaptık. Daha sonra yetki Türk-İş'e bağlı Petrol-İş'e verildi. Bu nedenle uzun süren bir direnişe giriştik."

NAZİ YÖNTEMLERİ

Recep Karacay 1970 yılının Ocak ayında BİFA (Birleşik Alman İlaç Fabrikaları)nda işbaşı yapıyor. İşçi-İşveren ilişkilerinde nazi yöntemlerine başvurulmuş bu işyerinde giriştiği mücadeleyi Recep Karacay şöyle anlatıyor.

"Bu işyerine girdiğimden işveren ağır baskılar sonucu DISK'e bağlı Kimya-İş sendikası işyerinden çıkarmış ve yerini İlaç-İş adındaki işyeri sendikasına

kurdurmuştu. Sendikaların varlığı ile yokluğu anlaşılıyor, sendikayı eleştirilenler işveren tarafından ağır bir biçimde cezalandırılıyorlardı. Bu nedenlerden dolayı sendika yönetimini ele geçirmek için çalışmalara başladık. Giriştığımız mücadele sonucunda 5 Mart 1976 tarihinde yapılan genel kurulu büyük bir çoğunlukla kazandı ve DISK'e bağlı Kimya-İş'e katılma kararı alındı.

Genel kurulu kazandıktan hemen sonra o sıralarda DISK'e katılmış bulunan Mehmet Kılınç'ın Genel Başkanı olduğu Petkim-İş Sendikası yöneticileri bize gelerek Petrol-Kimya-İş Sendikasına değil de Petkim-İş Sendikasına katılmamızı istediler. Biz ise her iki sendikadan da DISK üyesi olduğumuzu belirterek onları kuşkulandığımız bu önerilerini reddettik."

BİRLEŞME

Karacay, Petrol Kimya-İş ile Petkim-İş'in birleşmesi için DISK'in bilinen kararları üzerindeki görüşlerini şöyle açıkladı:

"Biz o koşullar altında birleşmekten yana değildik. DISK'in kararına haksız ve anti-demokratik bir karardı. Ayrıca Mehmet Kılınç'ı yakından tanıyorduk.

MEHMET ATAY: "Birleşmeden beri Petrol Kimya İşçileri Sendikası 5500 üye kaybetti."

Mehmet Kılınç sendika ana tüzüğünü çiğneyerek genel yönetim kurulunu toplantıya çağırmadı. Bu arada genel yönetim kurulu üyesi iki baştemsilciyi üyelikten ihraç etti.

Ben birleşme kongresinde yeni sendikanın genel yönetim kuruluna seçildim. Recep Karacay'a daha sonra şu soruyu sorduk:

"Recep sen CHP'lisin. Oysa Mehmet Kılınç'a karşı Dinçer Doğu ile birlikte hareket ettin. Mehmet Kılınç da CHP'li. Açıkça CHP propagandası yapıyor. Hatta seçimlerde İzmir CHP listesinden adaylığını bile koydu, ama kazanamadı. Öte yandan Dinçer Doğu ise, TIP'li. Bu konuda ne söyleyeceksin?"

Şöyle yanıtladı:

"Mehmet Kılınç CHP'den aday adayı olunca işyerimizdeki CHP'li işçiler bile buna karşı çıktılar. CHP'ye oy vermeyeceklerini söylediler. Bana kalırsa Mehmet Kılınç kişisel çıkar için CHP'li görünüyor. Koltuğunu kaybetmemek için CHP'yi destekliyor. DISK'in CHP'yi desteklemek kararının altında da aynı şey yatıyor.

"Dinçer Doğu ve diğer TIP'li arkadaşlarla birlikte hareket ettiğime gelince... Ben TIP'e ve sosyalistlere karşı değilim. CHP'nin işçi sınıfının partisi olmadığını da biliyorum. Kaldı ki ne Dinçer Doğu ne de diğer TIP'li arkadaşlar bana hiçbir zaman 'TIP'li ol' demediler. Bu arkadaşlar son derece açık ve dürüst hareket ediyordular."

MÜCADELE SÜRÜYOR

Karacay'la görüşmemiz şöyle sürdü: "Sen ve arkadaşların işyerinizi DISK'e geçirmek için zorlu mücadeleler verdiniz. O zaman ne düşünüyordunuz, şimdi ne düşünüyorsunuz?"

"Bizim amacımız işçilerin birliğini DISK'te sağlamaktır. DISK'in sınıf sendikacılığı yaptığına inanıyorduk. Fabrikadaki arkadaşlara da DISK'in daha iyi sendikacılık yaptığını söyleyerek onları ikna ettik. Ancak işin içine girince şunu da gördük: DISK ilkelerini DISK yöneticilerinin kendileri çiğniyor. Kendilerine yakın adamları yönetime getiriyorlar, eleştirilere tahammül edemiyorlar. Tüzük ve yasalara uymuyorlar. Hatta işverenle anlaşarak bilinçli dürüst işçileri işten attırıyorlar. Ben DISK'in öteki yöneticilerini Mehmet Kılınç'tan ayrı düşünmüyorum. Aralarında önemli bir fark yok. DISK yöneticileri işçi sınıfından kopmuş kişilerdir."

Yazıyla başlamak belirttiğimiz gibi petrol ve kimya işçilerinin mücadelesi

sürüyor. İşçi sınıfının ilerici ekonomik-demokratik mücadelesinde olanaklar hiçbir zaman tükenmiyor. Yaşadığımız günlerde, özellikle petrol ve kimya işçileri için böyle.

İLERİCİ ETİYOPYA İKİ ATEŞ ARASINDA

İLERİCİ GELİŞME DOĞRULTUSU EMPERYALİZMİN ŞİMŞEKLERİNİ ÇEKEN ETYOPYA, İÇ VE DIŞ KARŞI DEVRİMÇİ GÜÇLERİN AÇTIĞI İKİ ATEŞ ARASINA SOKULMAK İSTENİYOR. SAVAŞIN GELİŞMESİ ETYOPYA'NIN YÖNETİMİNİ CİDDİ SORUNLARLA KARŞI KARŞIYA GETİRİYOR. SOMALİ'NİN DIŞ POLİTİKASINDA GİTİDE AĞIRLIK KAZANAN MİLLİYETÇİ VE YAYILMACI ÇİZGİDE, EMPERYALİZMİN ETYOPYA ÜZERİNDE KURMAYA ÇALIŞTIĞI TUZAGIN BİR PARÇASI OLARAK ORTAYA ÇIKIYOR. EMPERYALİZMİN ETYOPYA'YA YÖNELTİĞİ SALDIRI, ETYOPYA'YI İLERİCİ DOĞRULTUSUNDAN KOPARMAYA OLDUĞU KADAR, KIZIL DENİZ ÇEVRESİNDE "ABD'NİN GÖLGESİ" DENEYİLECEK BİR KUŞAGIN OLUŞTURULMASINI DA AMAÇLIYOR

Kısa bir süre önce Afrika kıtasının kuzeyinde Mısır-Libya çatışması dolayısıyla sıcak günler yaşanırken, yine aynı bölgede, şu anda Etyopya topraklarında bulunan Eritre ve Ogaden'de bölgenin kurtuluş örgütleriyle Etyopya ordusu arasında kanlı çarpışmalar başlıyordu. Mısır-Libya anlaşmazlığının silahlı çatışmaya dönüşmesinin yarattığı şaşkınlık ve heyecan, bir ölçüde Afrika'nın kuzeydoğusunda "Afrika Boynuzu" diye adlandırılan bölgedeki çelişkili ve Afrika'daki tüm ilerici ulusların geleceğini tehdit eder nitelikteki gelişmeleri gözlerden sakladı. Oysa Mısır-Libya çatışmasının nispeten küllendiği şu günlerde Ogaden ve Eritre'deki çarpışmalar bütün luziyale sürerken Afrika Birliği Örgütü'nün öncülük ettiği arabuluculuk girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlandığı yolunda haberler geliyor.

1970'DEN SONRA ETYOPYA

Etyopya (eski adıyla Habeşistan) "bağımsız" bir devlet olarak Afrika kıtasındaki en köklü geleceğe sahip ülkelerden biri, belki de birincisi. Zira sömürgecilik belasının Afrika kıtasını baştan başa esir aldığı bir dönemde Habeşistan İmparatorluğu (tüm iç çelişkilerine rağmen) ulusal bir birim olarak uzun süre ayakta kalmayı başarmış. Ne var ki Habeşistan da II. Dünya Savaşı'ndaki faşist saldırıdan nasibini almış ve Mussolini İtalya'sının saldırısına uğramış. Savaş sonrasında tekrar bağımsızlığına kavuşan Habeşistan 1970'lerin ikinci yarısından itibaren bir "devrim sürecine" girdi. İmparator Haile Selassie'nin tahttan uzaklaşmasıyla başlayan devrimci dönüşümler dizisi bugün artık belirleyici bir dönemece ulaşmış durumda. Şu anda ülkeyi yöneten örgüt olan Geçici Askeri İdarî Komite Nisan ayında açıkladığı programda ülkeye geriliğin tüm kalıntıların yok edilerek sosyalizme yoluna gilineceğini belirtiyordu. Bu amaç gerçekleştirilmez üzere Etyopya'da bir bilimsel sosyalist parti kurulması öngörüldü. Ayrıca ekonominin başlıca sektörleri devlet denetimine alınmış durumda.

İKİ ATEŞ ARASINDA

Afrika'daki ilerici ülkeler arasında katılan böyle bir Etyopya'nın emperyalist güçlerin saldırıdan niyetlerinden kurtulması beklenemez. Nitekim beklendiği gibi de oldu. Etyopya kuzeyden ve güneyden ayrılmış iki "kurtuluş cephesi"nin" açtıkları ateş arasında kaldı. Etyopya devrimi şu günlerde zor bir sınav veriyor.

İÇ VE DIŞ KARŞI DEVRİMÇİ GÜÇLERİN BİRLİĞİ ETYOPYA'YA KARŞI

Önce Afrika Boynuzu'ndaki savaşta kimler ne durumda onu bir gözlemler. U-

zun bir zamandanberi (16 yıldır) süregelen Eritre "kurtuluş mücadelesi", Keren ve Dekamere'nin Halk Cephesi'nin eline geçmesinden sonra, yeni bir aşamaya girmiş bulunuyor. Etyopya bu durumda Asmara Bölgesine hapsolmuş durumda. Massaua ve Assab limanlarının kontrolünü elinde bulundurmakla birlikte, bu limanların ulaşım yollarını kullanamıyor. Etyopya bu çembere kırılma amacıyla düzenli ordusuna ek olarak 300 bin kişilik bir halk milis gücü topladı. Etyopya, has (feodal soylu) Mengesha Seyum'un başında bulunduğu gerici Etyopya Demokratik Birliği örgütünün işgali altında bulunan Gondar eyaletini kurtarıktan sonra, buradan Sudan sınırındaki topraklar üzerindeki egemenliğini de yeniden kurmak zorunda. Zira ancak bu şekilde Eritre'li gerillaların Sudan'dan yardım görmesini önlemiş olacak. Daha bu noktada Etyopya sorunu bir yanından aydınlığa çıkmaya başlıyor. Şu anda devrimci Etyopya'nın dengisini bozmaya ve ülkede kanışıklık yaratmaya çalışan ülke içindeki gerici Etyopya Demokratik Birliği ile ayrılmış üç Eritre kurtuluş örgütünün destekçisi, Afrika kıtasında ABD çıkarlarını belli başlı temsilcilerinden biri durumuna gelmiş olan ve Mısır'ın koltukaltından ayrılmayan Nimeyri'nin Sudan'ı.

SOMALİ NE YAPIYOR YA DA EMPERYALİZMİN BACADAN GİRİŞİ

Etyopya'nın güneyinde de çarpışmalar güden güne keskinleşmekte ve Somali ile Etyopya arasında güden güne daha da açaarak iki devlet arasında bir savaş durumu yaratmaktadır. Şu anda çarpışmaların bütün şiddetiyle sürdüğü bölge Etyopya sınırları içinde ülkenin güney doğusundaki bu bölge Ogaden adını taşıyor. Ogaden Kurtuluş Cephesi yaptığı açıklamalarda bölgenin önemli bir bölümünü elinde bulundurduğunu ve "kurtuluşun" yakın olduğunu belirtiyor. Ogaden, Etyopya'dan koparıldıktan sonra yapılacak iş, bu toprakları zamanla yitirmeden Somali'ye katmak olacak. Yani ayrılmış amaçlarla Etyopya'dan koparılan bu topraklar, sonunda, küçük burjuva milliyetçisi ve yayılmacı bir "Büyük Somali" idealinin gerçekleştirilmesine hizmet edecek. Bu noktada Somali üzerinde biraz durmak gerekiyor. Somali Halk Cumhuriyeti Afrika'nın Kızıl Deniz'e bakan kesimindeki ilerici olarak tanınan ülkelerden biri. Ancak, bir süredir sosyalist ülkelerle kurduğu iyi ilişkilerle rağmen, emperyalizmin etkilerinden kurtulmamış bir ülke.

Somali'deki Siad Barre yönetimi Etyopya'ya saldırıdan Ogaden (Batı Somali) Kurtuluş Cephesi'ni her insan gücü hem de silah bakımından desteklediğini resmen açıklıyor. Ancak Somali yönetimi Etyopya topraklarını ihlal etmediğini, Ogaden sorununu halkların "özgür" iradesine dayanarak çözmesinden yana olduğunu ve kendi iradesiyle hiç bir

EMPERYALİZMİN OYUNLARI BOŞA ÇIKARILACAK

zaman Etyopya ile savaş girişmeyeceğini aksi yöndeki tüm haberlerin gerçekle-ri sapıtma olduğunu ve olacağını söylemekte devam ediyor. Burada muhtemel bir Etyopya-Somali savaşına da açık kapı bırakılarak bunun Etyopya'nın Somali'yi meşru müdafaa durumunda bırakmasıyla gerçekleşeceği görüntüsü yaratılmaya çalışılıyor.

SUUDİ ARABİSTAN VE AMERİKAN SİLAHLARI

Suudi Arabistan, Afrika kıtasında olmamakla birlikte Afrika Boynuzu ile çok yakından ilgili bir ülke. Nitekim, Etyopya'daki son devrimci gelişmelerden memnun olmadığını açıkça ilan etmiş olan Kral Halit tarafından yönetiliyor. Halit'in Suudi Arabistan'ı islam aleminin zengin lideri olmaktan başka işlerle de ilgilileniyor. Örneğin Suudi Arabistan'ın yine Etyopya'da kargaşalık çıkarmayı hedefleyen ülkelerden Sudan'a bu yıl 226 milyon dolar yardım ettiği biliniyor. Bunun yanında ilgi uyandıran bir başka olay, Somali devlet Başkanı Siad Barre'nin bu yıl Riyad'a yaptığı gezi. Barre'nin gezisinden sonra ülkesine eli boş dönmeyeceği muhakkak. Öte yandan Suudi Arabistan'ın Carter ABD'siyle son zamanlarda gelişen "dostane" ilişkiler tekrim geçtiğimiz günlerde bir Etyopya Geçici Askeri İdare Konseyi yetkilisi, yaptığı açıklamada, ABD ve İngiltere'nin Somali'ye silah vermesini kayıyyla karşıladıklarını bildirmişti. Bunun üzerine bir demec veren bir ABD yetkilisi Somali'ye silah satmaya karar verdiklerini, ancak bunu "Etyopya'ya karşı kullanılmaması koşuluyla" gerçekleştirdiklerini belirtiyordu.

CARTER'IN "ÖRNEK KAPİTALİST GELİŞME ALANLARI" POLİTİKASI UYGULANIYOR

Eritre ve Ogaden'de son günlerde git-tikçe yoğunlaşan çarpışmalardan emperyalist güçlerin çıkarı olduğu muhak-

kak. Birinci amaç, içte ki feodal güçleri ve dış düşmanı yenilgiye uğratarak devrimci bir raya giren Etyopya'yı saf dışı etmek. Ancak emperyalistlerin bu amacı kendi başına varolmuyor. Bu amacı, açıklanmayan, fakat en az birincisi kadar önem taşıyan iki başka amaçla olan bağlamı içinde görmek gerekiyor.

Carter'in dış politikasında, "örnek kapitalist gelişme alanları" yaratılması olarak adlandırılabilir bir öge yer tutuyor. İşte bu örnek alanlardan birinin, Etyopya'nın ilerici görünümüne son verilerek, Kızıl Deniz çevresinde gerçekleştirilmesi düşünülüyor. Kızıl Deniz çevresinde, "ABD'nin gölgesi" durumu na girecek ülkelerin gelişmelerini denetimi altında tutacak olan liderin de Suudi Arabistan olması öngörüldü. Böylece Suudi Arabistan'ın Kızıl Deniz'i bir Arap Gölü haline getirme planları yitirilme konularak ve ABD açısından çok önem taşıyan Hind Okyanusu'nun girişi, işbirlikçi bir yönetimden denetiminde bulunacak. Üçüncü amaç da işte bu noktada aydınlığa çıkmış oluyor.

DİEGO GARCIA'DAN AFRIKA'NIN DOĞUSUNA

ABD'nin Hind Okyanusu'nda, merkezinde Diego Garcia adasının bulunduğu bir işler zincirine sahip olduğu biliniyor. Afrika Boynuzu'ndaki Etyopya gibi bir ilerici gelişme odağının ortadan kaldırılması, Hind Okyanusu'ndaki ABD askeri egemenliğinin Afrika'nın doğusuna doğru kaydırılmasında büyük kolaylıklar sağlayacak.

Evet, Etyopya halkı zor bir sınav veriyor. Emperyalistlerin her türden işbirlikçilerinin Etyopya devrimini bozma-na girişimleri karşısında direniyor. Ancak bu kez üzerinde önemle durulması gerekli bir nokta daha var. Emperyalistler, dünya kamuoyunu şaşırtmak için, bölgedeki gerici devletlerin, Etyopya içindeki karşı-devrimci güçlerin, ayrılmış kurtuluş örgütlerinin yanısıra, Somali örneği bir ülkeye de yayılmaya ve dünya başını tehlikeye düşürmeye yönelik amaçları uğruna maşa olarak kullanıyorlar.

NATO GÜNEYE SARKMAYA HAZIRLANIYOR

"NATO güneye sarkmaya hazırlanıyor": Son zamanlarda yeterince açıklik kazanan olguların çözümlenmesi bu yargıyı bir kez daha doğruluyor. Son haftaların gelişmeleri, emperyalizmin, bir yandan Basra Körfezi ve Afrika'daki petrol ve mineral zenginliği olan bölgelerde savaş kışkırtıcılığını ilerletirken; diğer yandan da Güney Atlantik Paketi'nin kuruluşu hazırlıklarını sürdürdüğünü gösteriyor.

NATO karargahlarında, blokun etkinliğini resmen sınırlayan Yengeç Dönencesi'nin güneyine de gerektiğinde silahlı kuvvetlerini gönderme tasarılarının geliştirildiği, yeni ve sansasyonel bir haber niteliğini taşımamaktadır. Bu konuya ilişkin haberler zaman zaman Batı'nın burjuva basınında da yer almıştır. Ancak sorun artık daha da ileri boyutlar kazanmış basının tahminlerini ve varsayımlarını aşmıştır. Saldırgan blokun ve büyük askerî şefleri de bu gerçeği dile getirmekte direler.

YENİ BOYUTLAR

NATO Silahlı Kuvvetler Başkomutanı Alexandre Haig, bir süre önce Paris'te çıkan France-Soir gazetesine verdiği de-mekte, "üçüncü dünyadaki gelişmelerin yaratacağı tehlikelerden korktuğunu" açıklamıştı. Yakın zamanlarda İngiltere Savunma Kurmay Başkanlığı'na getirilen İngiliz generali Nil Cameron da, Haig'in bu açıklaması üzerine şu açıklamayı yapmıştı: "NATO, dünya kaynaklarından payına düşen bölümü korumak için taşra savaşları yapmak zorunda kalabilir." Cameron'un bu açıklaması, NATO'nun emperyalist ve yayılmacı karakterini açık bir biçimde ortaya koymuştur.

Son haftalarda Doğu Afrika'da gözlenen olaylar, bu bölgede NATO'nun ve ABD'nin varlığını ortaya koymaktadır. ABD, bu olaylardaki etkinliğini hem NATO aracılığıyla hem de doğrudan doğruya sürdürmektedir. Amerikan emperyalistleri bunun için yeni sömürgeci-liğin klasik araçlarını, muazzam silah satışlarını, ekonomik yardım vaatlerini, psikolojik savaş yöntemlerini ve iç karışıklıkları kullanmaktadır. Bu arada Suudi Arabistan'ın "nüvet gücü"nden de yararlanılmaktadır. Somali ve Etyopya arasında kışkırtılan savaşta, General Came-ron'un "taşra savaşı"yla ilgili sözlerini hatırlatmaktadır.

GEÇMİŞTE VE BUGÜN SATO

Kurulması hazırlıklan oldukça ileriye götürülen SATO (Güney Atlantik İttifakı) tasarılan içinde de birçok Latin A-merika ülkesi özel bir yer tutmaktadır. Brüksel'deki NATO karargahlarında hazırlanan kuruluş planına göre, SATO'nun, başlangıçta Şili, Arjantin ve Brezi-ya'yı içine alması öngörülmektedir. Da-ha sonra da bu yeni saldırı ve yeni-sö-

mürgeci ittifaka, Birleşik Amerika, İngi-tere ve emperyalizme "ümit vaad eden" bazı Afrika devletleri katılacaktır.

NATO'nun "taşra savaşları" planı gi-bi SATO düşüncesi de yeni bir düşünce değildir. Bu düşünce, daha 1950'lerin başlarında, ABD'de global bloklar ve iş-ler sistemi stratejisi hazırlanır hazırlan-maz ortaya çıkmıştı. 1957 ilkbaharında Amerikalı General Shaperd, Buenos Al-res'te, Latin Amerika "güney koni"sin-den bazı ülkelerin silahlı kuvvetlerini kurmay başkanlarının konferansında, art-ık ayrıntılı hale getirilmiş olan bu dü-şüncüyü açıklamıştı. Ancak o yıllarda bu düşünceyi somutlaştırmak mümkün olamamıştı. Ama bunun nedeni ABD'nin ve NATO'nun pasifliği değildi. Afrika ve Latin Amerika'da hızla değişen politik ortam, alışmış askerî bütünleş-me projelerinin uygulanabilir olma ni-teliğini ortadan kaldırmıştı.

SATO'NUN İŞLEVLERİ

Şimdi bu projelere geri dönülmekte-dir. İlgili devletlerin askerî çevrelerinin tanınmış, ünlü temsilcileri arasında proje ayrıntılarının belirlendiği görüşmeler ya-pılmaktadır. Özellikle ırkçı Güney Afrika rejimi ile faşist Şili cuntası arasında yoğun ilişkiler kurulmaktadır. Bu arada Güney Afrika NATO'nun güneye sark-masında Güney Atlantik ile Ortadoğu'nun kenetlendiği bir tür "jeopolitik mer-kez" olan İsrail ile ilişkilerini güçlendir-mektedir.

SATO'nun başlıca görevi, ilerici Afrika rejimlerine, Zimbabve, Namibiya ve Güney Afrika. Cumhuriyeti'ndeki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı savaş ola-caktır. SATO, emperyalizmin Afrika'nın güneyindeki ve merkezindeki ve yine Latin Amerika'daki stratejik ve ekono-mik çıkarlarını kendi koruyuculuğu al-tında tutmak zorunda olacaktır. Bu planların uygulamaya konması, bu böl-gelerde zaten yeterince kışkırtılan polit-ik ortamı çok daha ciddi bir duruma sokacaktır.

DÜN MÜMKÜN OLAN BUGÜN DE ÖYLE Mİ?

Sosyalist ülkeler, uluslararası işçi sn-fı hareketi, tüm başıçı güçler, askerî blokların dünya üzerinden kaldırılması, buna giden yolda yeni askerî blokların oluşturulmasının kesin olarak engellen-mesi için herkeşle bilinen ve kararlı bir mücadele sürdürürken; emperyalizm yer-üzündeki gerginlik odaklarına yenilerini eklemek çabası içindedir. Bu, emperya-lizmin temel niteliğinin ve saldırıdan ö-zelliğinin değişmemiş olmasının doğal so-nucudur. Ancak dünyamızın hızla de-ğişen koşullarında, barış, demokrasi, ba-ğımsızlık ve sosyalizmden yana gelişen güçler dengesinde, eski planların hiç-birşey değişmemiş varsayımıyla uygu-lanması elbette olanaksızdır.

MISIR LIBYA

SAVAŞI

VE BİZİM DIŞIŞLARI

KADIR GÖREN

Geçtiğimiz günlerde uzun bir siredir gergin olan Mısır-Libya ilişkileri Mısır'ın Libya'ya saldırmasıyla sonunda savaş dönuştü. Arap dünyasını karış-tıran saldırı olayının arkasında Mısır'ın son yıllarda Amerika ve diğer Batılı ülkelerle olan sıcak ilişkileri ve Arap dünyasındaki liderlik mücadelesi yat-maktaydı. Kuşkusuz Enver Sedat Libya'ya saldırmakla bu ülkenin toprak-la-rını işgal etmek değil, Arap Dünyasının "şımarık çocuğu" Albay Kaddafi'ye bir ders vermek, ondan üstün olduğunu ona göstermek istemişti.

Mısır ile Libya arasındaki savaş Arap ülkelerinin ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün araya girmesiyle bastırıldı. Fakat bastırılan yalnızca savaş oldu. Lib-ya'nın Mısır'a batılı emperyalist güçlere karşı olan mücadelesi belki de daha bilinçli ve kararlı süreci.

MADALYONUN DİĞER YÜZÜ

Mısır-Libya savaşının iki Arap ülkesinin birbiriyle kapışmasından daha ilginç bir yanı Türkiye açısından ortaya çıktı. Libya'da bulunan ve sayılan 50 binden fazla olduğu söylenen Türk işçileri çalıştıkları kentlerin Mısır uçak-ları tarafından bombalanışını protesto ederek Libya Hükümetini destekledik-lerini belirten bir yürüyüş düzenlediler.

Türk işçilerinin yürüyüşü Babıali'nin büyük trajli bir gazetesinde da Türk basınına yansımada. Kamuoyu da bu protesto gösterisinden pek haberdar olmadı. Türkiye'nin Dışişleri Bakanlığı ise Türkiye açısından büyük önemi olan böyle bir olayda her zamanki gibi uyumayı ya da susmayı yeğledi. Tür-kiye'nin Mısır'ın açıkça saldırıdan olan tutumuna karşı ses çıkarmaması Arap Dünyasında kuşkusuz pek olumlu bir yanı yapmadı.

Dışişleri Bakanlığı, son yıllarda Amerikan emperyalizminin hizmetine giren ve Ortadoğu ve Afrika'da genici güçlerin yanında yer alırken ilerici eylemlere karşı çıkan Mısır'ı Libya'yı ayıptığı saldırı nedeniyle protesto etmesi gerekirken bunu yapmadı. Amerika'nın dümen suyundaki bu bakanlık azından Libya'da çalışan Türk işçilerinin can güvenlikleri açısından Mısır sal-dırılarını knayın bir açıklama yapabilir. Ama bu bile yapılmadı. Dışişleri'nin yapamadığını (Mısır — Libya savaşı arasında hangi büyük rasantıya ora-da olduğu bilinmeyen ?) Hürriyet Gazetesinin bir muhabiri yaptı. Ve belki de bu büyük trajli Babıali gazetesinin de yardımıyla Libya'yı destekleyen ve Mısır'ı knayın büyük bir yürüyüş düzenlendi. Bu yürüyüşün eksik yanı Mısır'la birlikte Türkiye'nin Dışişlerinin de protesto edilmeşiydi.

DEVEKUŞU POLİTİKASI

Dışişleri Bakanlığı "Üçüncü Dünya" ülkeleri üzerinde etkili olabilecek, onlarla yakınlaşmayı sağlayabilecek yeni bir olanağı daha kaçırdı. Dışişleri Bakanlığı uluslararası ilişkileri "Dost ve müttefik" ülkelerin dümen suyunda değerlendirmeye devam ediyor.

Hangi amaçla düzenlendiği kesin olarak belli olmasa bile Türk işçilerin Libya'da düzenledikleri Mısır'ı protesto yürüyüşü oldukça anlamlıdır. Dış-ışleri Bakanlığı, suskunluğu ile başbaşa bırakmıştır. Dışişleri Bakanlığı de-nen kuruluşun nasıl bir "devukuşu" mantığı içinde olduğunu da bir kez daha sergilemiştir.

Sovyetler Birliği izlenimleri

Yazarımız Candan Baysan'ın Sovyetler Birliği izlenimlerini konu alan yazı dizisi geniş ilgi uyandırdı. Bu yazı dizisinin yazarımız Candan Baysan ile bir-likte aynı geziye katılanlar tarafından da dikkate izlendiğini öğrenmiş bulu-nuyoruz.

Sovyetler Birliği gezisine katılan ve sonradan izlenimlerini yazan bazı ya-zarlar, yazılarını daha kolay okutabilmek için olsa gerek, gözlemlerini hayal güçleri ile desteklemeye çalıştılar. Her yazarın en doğal hakkı olan bu tür ge-liştirmeler bazı durumlarda, genç-yaşlı, kadın-erkek Sovyet insanının içinde bulunduğu rahatlık karşısında belli bir şaşırma ve beraberinde getirdi. Yaz-a-rımız Candan Baysan, Sovyet insanının gözlenen rahatlığı karşısında karşılaştığı bir rahatsızlığı dile getirdi. YÜRÜYÜŞ'te yer alan yazı dizisinde bunun d-şında herhangi bir amaç gözetilmedi. Ayrıca yazılarının tekrar okunmasından da anlaşılacağı gibi hiç kimseye anti-sovyetizm yaftası yakıştırmak amacı gü-dülmedi.

Bazı yanlış anlamalar dolayısıyla bu açıklamayı yayınıyoruz.

YAZARLIK DİRENCİ

ADALET AĞAOĞLU

Yazarlık direnci, dirençli yazar sözlerinden ne anlıyoruz? Yapacak daha iyi bir iş bilmediği için, bir kişinin iyi-kötü yazıp durmasını mı? Kendisine yapacak daha başka bir iş olanağı verilmediği için, hiç değil ilk aşamada en az gerekle ve tek başına yapılabilir bir iş olması nedeniyle bir kimsenin yaşayabilmek adına yazmaya kapaklanması mı? Elinden herkes kadar yapabileceği başka işler de geldiği, herkese tanınan olanaklar oranında ona da bir iş olanağı tanındığı halde, bir kişinin gözünün yine de yazmaktan başka bir şeyi görmemesini mi? Yoksa itildikçe yazmayı mı? Yazdıkça kendini aşmayı mı? Yazmadan yaşadığını duymamayı, yaşadıkça zamanın yeminlisini olmayı mı? Yazarın yazarlığına bir görev yüklemesi ni acaba? Yüklendiği bu görevin etkenliği oranında da, bazı toplumlarda, bazı koşullar altında engellenmesini, bütün bu engellere karşın yazarın yine de sasmamasını, çoğunluk adına yazarlığına yüklediği görevini sürdürmesini mi?

İşte bu sonuncu türden bir yazarlık direnci, yine bazı toplumlarda ve bazı koşullar altında yazarlığın bütün boyutlarını içermeyi de gerektirmeyebiliyor. Bu durum, yazarın daha geniş boyutlara erişmesini önleyici bir tuzak da olabilir. Susma, söyle, nasıl söylersen söyle. Söylenen önemli burda, nasıl söylendiği değil. Alıcı da, daha çok söylenile ilgili, bununla kullanılmışsa, söyle, nasıl söylersen söyle, bu yetebilir. Direnç daha da pekiyor üstelik, yazarlık yara bere alsın da..

Hem direncin, hem yazarlığın birlikte pekişerek, daha güçlenerek yol alması, elele boyutlanıp etkinliğini artırması, engellendikçe yaygınlaşması, daha çok yaygınlaşması da sözkonusu. Ama bu, bir görev sorumluluğundan önce,

ya da en az onun kadar bir yazar olmanın sorumluluğundan filizleniyor. Öte yandan biz, insanların düşüncelerini yayma özgürlüklerinin bulunduğu bir toplumda yaşıyor olsak, bu engellendikçe direnç kazanan yazar kategorisinden bir direnç de varlık nedenini ortadan kaldırır.

Yazarlık direncinden belki bir yazarın, yazdıkça kendini aşmasını, kendi engellerini yıkmasını anlayacağız. Yazarın genelgeçere tümüyle sırt çevirmesi ni ya da özgürlüğünün sonuna dek kullanarak çağdaş ve özgün, hep özgün hep yüzü geleceğe dönük bir şeyler yaratmasını gerçek bir yazarlık direnci olarak selâmlamak durumunda kalacağız. Düşünce özgürlüğünün engellendiği, kısırlandığı toplumlarda, yazarın engellenmesini salt kitaba sansür, yazarı içeri tıkma çerçevesi içinde ele almak, direncine paha biçilecek yazar açısından yeterince kapsamlı görünmüyor bana. İş tıkrındayken egemenlerin büyük korkuları, kafasız bir savcı ya da kendisinin koşulları iyi değerlendirmekteki beceriksizliği yüzünden sekiz ay hapis cezası yiyen bir yazarın yazarlık direnciyle, ömrü boyu kendisini kendi elleriyle çağdaş ve özgün, geleceğe dönük yapıtlar vermek için yazarlığa tutsak etmiş bir yazarın yazarlık direncine bakalım. Bu iki direnç karşısında, meraklılarının dirençlilik madalyasını hangisine takacaklarını da artık günün koşullarına göre ya çok korkak egemenlerle onların kafasız savcıları, ya da çağdaş yazarın ne olduğundan iyice haberi aydın kafalar belirleyecektir.

Şu da var: 141., 142. yasalarımızdan kalksa neye yarar, eğer yazar kendi kafasında milyonlarca 141., 142. hücrəsi çoğaltmışsa? Beynindeki bu sansür hücrelerinin bilincinde de değilse, neye yarar onun yazmaya kapaklanmasındaki, salt bu iş yapmasındaki direnç?

"Belgelerle Kurtuluş Savaşı" oyununun yönetmeni Engin Orbey'le bir söyleşi

AYCAN HAMARAT

- Oyunun öyküsünü anlatırmısınız?
Ben Ankara Sanat Tiyatrosu'nda çalışmalar Erzurum Kongresi'nin elliinci yılı kutlanacaktı. Ben Kongre tutanaklarından yola çıkarak, 'acaba bir gösteri düzenlenebilir mi' diye işe başladım. Fakat Erzurum Kongresi kendi kendine yeterli değildi. Kongre, genel olarak daha öncesine, 1. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılması olayına, İnönü Savaşına, Sakarya savaşına, Büyük Taruz (Zafer), İzmir İktisat Kongresi'ne, Cumhuriyetin ilânına ve İstiklâl Mahkemelerine bağlı. Bu olaylar daha devam ediyor ama günümüze yaklaşma olası olduğu belirdiğinden burada kestik.

Oyunun iktisadî yönünden, belgelerden şu sonuca ulaştık: kesin doğrudur diye bir iddiamız yok ama, doğruya en yakın olanunu da bulduk sanırım- savaş anti-emperyalist bir savaş olup, genç İttihatçıların yürüttüğü ve gücünü eşraftan aldığı için zafer sonunda feodal tasfiyeyi yapmadığından teslimiyetçiliğe dönüşümü kaçınılmaz bir hareketti. Yani Kurtuluş Savaşı'm, öncülerini anti-emperyalist yanıyla desteklemek, anti-feodal oluşumu gerçekleştiremediğinden eleştirmekti amacımız.

Baştan belli bir ideolojiye sahip olmadığımızdan teslimiyetçiliğe, dağılmaya mahkum bir hareketti. Belli bir anlamda küçük burjuva hareketiydi zaten. Çalışmalarımızı, olayları izleyenler için belgelerle değerlendirmeye çalıştık biz burada.

- Oyunu nasıl oluşturdunuz?

İki yıla yakın bir süre belge toplamakla geçti. Bunların hepsi çok dağınık olup, kimisini dergilerden, meclis tutanaklarından ve araştırmacılarından topladım. Bütün bu belgeleri yukarıda sıraladığım gibi kronolojik bir yapıya dönüştürdük.

- Oyunun Gülhane parkında "ücretsiz" oynanmasının nedenini açıklar mısınız?

İstanbul Şehir Tiyatrolarının yaz oyunları nedeniyle biz bu oyunu değerlendirelim dedik. Gülhane Parkı'na tiyatro seyircisi olmayan, ücretsiz dinlenmeye, eğlenmeye gelen halka oyunumuzu sergileyelim dedik. Bu esasen Belediye'nin ve Şehir tiyatrolarının 'Halk sevgisi' projesinin bir nemesi de sayılabilir.

-Kurtuluş savaşının kaderini bir ölçüde belirleyen, emperyalist ülkelerle uzlaşma niteliğini taşıyan Londra Konferansı'na ve diğer önemli olaylara- Çerkes Etem, Yeşil Ordu vs....- yer verilmemesini açıklar mısınız?

Bu sorunuzda haklısınız. Kurtuluş Savaşı yapısı içinde kaotik bir gelişme gösteren, iç içe geçmiş olaylar dizisidir. Mesela Bolşevik ille ilgili, Türk Halk İştirakiyun Fırkası gibi o günlerin fraksiyonlarının anlatılması sanırım iki saati geçen destanımı bir anlatım niteliği taşıyor.

Biz oyunda şunu belirtmeye çalıştık: Her şekilde kapalı her yöne açık, özellikle Rusya'daki devrimden etkilenmiş, belli bir sosyal içeriği olmadığı için, belli bir ideolojisi olmadığı için her yere öden verem, gündelik tedbirlere başvuru olarak pratikte kazanılmış bir harekettir. Bunu belli bir teoriye oturtduğumuz zaman beraberinde belli yanlışları da getirmektedir. Anıtlık yapıya girmek bizi aşan bir olgudur. Bütün bu meseleleri ayrı ayrı ele almak gerekir.

Bu gibi yapıtlarda özel olarak eğitilmiş bir seyirciye gerekine vardır. Üyleki seyirci otursun, düşünsün, bir yorum getirsin yapıta. Liselerdeki okutulan tarihle bir yorum getirmek zor. Ancak eğitilmiş seyirci karşısında bu gibi oyunların oynanması tartışılmalı bir ortam sağlar ki bu da çok yararlı olur.

Bir takım şeyler varsayıp, o varsayımlar üzerine oyunlar kuruluyor. O zaman oyun seyirciyi aşiyor, ancak deneyel bir nitelik kazanıyor.

SOVYET KİTAPLARI

● PROGRESS PUBLISHERS

● MIR PUBLISHERS

● AURORA ART PUBLISHERS

YAYINLARININ TAMAMI VE SOVYETLER BİRLİĞİNDE YAYINLANAN PERİYODİKLER..

● İNGİLİZCE

● FRANSIZCA

● ALMANCA

SİPARİŞ VE MURACAAT ADRESİ :

«V/O MEZHUNARODNAJA KNIGA» TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
Bâyındır Sokak No. 25 Kat. 4 Daire. 15 Kızılay - ANKARA

"KISA FİLM DEMOKRATİK KURULUŞLARIN BİR MÜCADELE SİLAHI OLABİLİR"

Türkiye sinemasının gerici, yoz, hakim sınıfların isteğine uygun yapısı dışında bir de ilerici bir yanı vardır. Türkiye sineması zaman zaman bunun örneklerini ortaya koymaktadır. Özellikle son yıllarda Türkiye sineması emekçileri arasında gelişen örgütlenme çalışmaları da Türkiye sinemasının içinde bir bilinçlenmenin başladığını göstermektedir. Buna paralel olarak Türkiye sineması içindeki ilerici genç yönetmenler bu gerici sermaye yapısını kırmaya çalışmakta, yeni yapıtlarıyla bu mücadeleyi sürdürmektedirler. Bunun örneklerinden biri geçtiğimiz Temmuz ayı içinde gerçekleştirilen Uluslararası 10. Moskova Film Şenliği Kısa Film dalında çok önemli bir ikincilik ödülü alan genç yönetmen Ali Habib Özgentürk. Daha önceki "Ferhat" ve "Endişe" çalışmalarıyla tanınan Ali H. Özgentürk ile kısa film dalında yaptığınız bir konuşmayı sizlere aşağıda sunuyoruz:

☆ Özellikle son yıllarda dünyada önemli bir hayli vurgulanan kısa film çalışmalarına ülkemizde yeteri kadar önem verilmiyor. Bize kısa film konusunda biraz bilgi verebilir misiniz?

* Bu konuda bazı yanlış değerlendirmelerden söz etmek gerek. Bazılarına göre kısa film uzun filme geçişin bir yoludur, okuldur. Bazılarına göre "uzun film yapmadığın zaman kısa film yap" anlamını taşır. Oysa bütün bunların dışında kısa film tek başına sinemasal bir etkinlik. Yani yalnız kısa film yoluyla söyleyebileceğiniz şeyler vardır. Bu işin sadece sinemasal yaratıcılık yanı. Burada şunu belirtmek isterim. Elbette kısa filmlerden geçen bir yönetmen uzun filmlerde daha başarılı olabilir. Bu ayrı bir şeydir. Ya da uzun film yapma olanaklarını zorlamalıdır. Bu da öyle. Söylemek istediğim şu; bir sinemacı kısa bir sürede seyirciye bir sözü iletecek, sinemasal bir dünya yaratar. İşte bu da kısa filmi uzun filminden ayıran en önemli özellikler. Bunun edebiyattaki bir benzerini örnek gösterebiliriz; roman hikaye ayırımı gibi. Hikaye romanın yardımcı değilidir ki. Tek başına hikaye sanatsal bir yaratıcılık olaydır.

Kısa filmin bu yapısı dünyada uzun yıllardan bu yana ortaya çıkmıştır. Yeryüzünde yüzlerce yönetmen yalnız kısa film yoluyla salonları bir ağ gibi kuşatarak sinemasal bir güç yaratmaktadır, bir silah olmaktadır, televizyonları beslemektedirler ve uluslararası bir çok kısa film festivalini oluşturmaktadırlar. Leipzig, Krakov, Oberhausen, Bilbao gibi...

☆ Peki ülkemizde kısa film dalında çok az sayıda bir çalışmanın yapılması konusunda ne dersiniz? Bunun nedenleri nedir sizce?

* Türkiye'de kısa filmcilik Türk sinemasının genel yapısından ayrı değerlendirilemez. Türk sinemasının yapısına baktığımız zaman genel olarak uzun film durumu neyse, kısa filmin de durumu odur. Sinemanız çok kabiliyetli bir potansiyel taşımasına rağmen henüz kişiliğini tam olarak ortaya koymamıştır. Bilindiği gibi bunun bir çok nedeni vardır. Egemen sınıfların sinema üstündeki politikası, korkunç bir sansür, kapı-

talist bile olmayan cahil yapımcılar hemen ilk akla gelenler. Bütün bu yapıya rağmen uzun film alanında zaman zaman olumlu, Türkiye insanı ile ilgili ilerici örneklerle rastlarız. Kısa filmde de buna benzer bir durum vardır. Gerçekten Türk sineması sayıca çok az kısa filme sahiptir. Bunların da çoğunu bazı kurumların kendilerini tanıttıcı çalışmaları, arkeolojik değerleri araştırılan filmler oluşturur. Yukarıda söylediğimiz anlamda kısa film tanımına girecek kısa film onu aşmaz. Altmış yıllık Türk sinema tarihinde bu denli az kısa film.

☆ Gerçekten çok az. Bu kötü durumda Türk sineması yönetmenlerinin de payı var mı sizce?

* Çok önemli bir çok nedenden sonra, onların da payı olduğunu açıkça söylemek gerek. Önemli nedenleri şöylece sıralayabiliriz. Türk sinemasındaki yapımcıların kısa filmin pazarından habersiz oluşları, uzun filmin büyük kazançlarının yanında kısa filmin kazancının küçük oluşu, sinema alanındaki yetersiz kültür birikim, yasaların işlemeyişi, demokratik kuruluşların sinemanın gücünden habersiz oluşları ve Türk sinemasındaki usta yönetmenlerin kısa filme pek yüz vermemeleri. Burada şunu açıklamak isterim, zaman zaman uzun film olarak düşündüklerini yapamadıklarından yakınan yönetmenlerin mücadele ederlerse kısa film yoluyla düşüncelerini iletme, sinema deneylerini gerçekleştirmek olanaklarını elde edebileceklerine inanıyorum.

☆ Az önce yasaların işlemeyişinden sözettiniz. Hatırladığım kadarıyla her sinema göstereceği uzun filminden önce kısa film gösterme zorunluluğunda ama bu hiç bir zaman işlemiyor. Yasaların işlemeyişi bu mu?

* Evet. Belediye yasalarında sinema salonları için öyle bir zorunluluk var. Ama salon sahipleri bunu açıkçözlükle işletmiyorlar.

☆ Peki bunun herhangi bir cezası yok mu?

* Elli lira.. elli lirayı verdikleri zaman kısa film oynatmaktan kurtuluyorlar, zaten denetlenmiyor da.

☆ "Demokratik kuruluşların sinemanın gücünden habersiz oluşları" konusunu biraz açar mısınız? Sizin gerçekleştirdiğiniz kısa filmler gösterim olanağına kavuştu mu? Bu konuda demokratik kuruluşların tutumları ne oldu?

* Demokratik kuruluşlar çeşitli araçlarla toplumun içinde mücadele vermektedirler. Mitingler, yürüyüşler yapıyorlar, broşürler, kitaplar yayınlıyorlar, eğitim toplantıları düzenliyorlar. Bütün bu çalışmalar bir finansman gerektiriyor. Ama nedense sinema yoluyla da mücadeleye katkıda bulunmaya gelince bundan kaçınıyorlar. Söylemeye bile gerek yok, oysa sinemanın gücü artık yadsınmayacak bir gerçektir. Bir işçi sendikasının işçi seyirciler için bir kısa film sözkonusu olunca parasının çokluğundan söz ediyorlar. Bunun yanında sinema kadar güçlü olmayan bazı araçlara olmadık para harcıyorlar. Öte yandan oraya buraya, bazı sinema kuruluşlarına başvurup ne olursa olsun gibisinden filmler bularak işçilere gösteriyorlar. Kendilerince işçilere film gösterisi yapmış oluyorlar. Parasal olanakları az olan bazı kuruluşlar için bu yukarıda söylediklerim geçerli olmayabilir ama büyük olanaklara sahip kuruluşlar böyle bir aracı değerlendirmek için demek ki yeterli birikime sahip değiller. Oysa dağıtım açısından da bütün Türkiye'yi dolaşacak

olanaklara sahipler. Bu yapıya rağmen zorlamalarla elde edilmiş bir kaç olumlu örneğe rastlıyoruz. Örneğin bireysel çabalarla gerçekleştirilmiş "Yasak" büyük kuruluşların dağıtım olanaklarıyla çok kalabalık bir seyirci karşısına çıktı. Gene bazı kuruluşlar bazı eylemleri belgesel olarak filme çektiyorlar. Oysa onlardan bundan daha öte şeyler beklemek hakkımızdır. Benim filmlere gelince binbir çaba ile "Ferhat" televizyonda gösterildi. "Yasak" yukarıda söylediğim onbeş kopya ile bütün Türkiye'yi dolaştı. Bir de ayrıca şunu belirtmek isterim ilerici belediyelerin de kısa film yapımında önemli katkıları olabilir.

☆ Ülkemizde kısa film dalında bir yarışma düzenleniyor mu? Zannediyorum ki eskiden bir Hırsır Kısa Film Yarışması vardı, şimdi de Boğaziçi Kısa Film Yarışması diye adlandırılıyor...

* Bu yarışma amatör, acemi bir düzeden öteye geçemedi. Ve gene bu yarışmada geniş kalabalıkların karşısına çıkarılacak kısa filmler çıkmadı. İlk kez bu yıl gerçek anlamda bir kısa film yarışması ile karşılaştık. Hem sayıca hem de nitelikçe başlangıç olarak yeterli sayılabilecek bir yarışma olan Antalya Kısa Film Yarışması bize Türk sinemasının geleceği için bazı umutlar verdi.

DEMOKRASİ CEPHESİ DİKKATLİ BİR BİÇİMDE OLUŞTURULMALIDIR

GENCAY ŞAYLAN

Geçmişte 2,5 yıllık MC döneminde yüksek öğrenim kurumlarının çoğunda faşist işgaller nedeniyle eğitim yapılamadığı, bu kurumların kapalı kaldığı biliniyor. 2. MC iktidarının güvenoyu aldığı bu dönemde yüksek öğrenim kurumları açılabilir mi? Bu kurumlarda eğitim yapılabilir mi?

Ülkemizde yada başka ülkelerde yüksek öğrenim kurumlarının işlevi öğretmektir. Ancak çok açıkça görüldüğü gibi yüksek öğrenim kurumlarının işlevi sorunu, bu kurumların gücünü çoktan aşmış, hatta bir anlamda legal devlet örgütlerinin bile çözemeyecekleri hale gelmiştir. Türkiye'de faşist hareketi ana eylem alanlarından biri olarak yüksek öğrenim kurumlarını seçtiği biliniyor. Buna ek olarak faşistler terör yolu ile hakim oldukları kurumlarda sözde eğitim yaptırıyorlar, böylece işgallerinin huzurlu ve sürekli eğitim koşulu olduğu propagandasını yapıyorlar. Bu durumda demokrat ve dürist örgütlerinin düşen sorumluluk tüm yüksek öğrenim kurumlarının kapalı tutulmasını kararlilikla savunmak oluyor kanısındayız. Okulları kapalı tutmanın faşist grupların işine geldiği yolunda görüşler var ve bunların bir ölçüde doğru olduğu kanısındayım. Ancak kurumları açmak, henüz faşist işgal altına girmemiş olanların saldırısına uğraması anlamına gelebilecek birşey olacaktır ve bu olasılık yüksek gözükmemektedir. 2. MC yönetimi altında bu tür okullarda öğretimin uzun süreli yapılması mümkün değildir. Buna karşılık iktidardan aldığı destekle faşist işgal altında bulunan kurumlarda öğrencilerin çoğunluğunun devam etmemesine rağmen öğretim yapılabilirliği gibi gözüksektir. Başka türlü deyişle okulların açılması bir anlamda zorbalığa toplumsal meşruiyet kazandırabilecektir. Bunun bilinen, klasik bir faşist taktiği olduğunu söylemeye gerek yoktur sanırım. Bu koşullar altında biz TÜMÖD olarak tüm yüksek öğrenim kuruluşlarında can güvenliği ötesinde, demokratik, özgür bir öğrenim-öğretim ortamı sağlanmadıkça üniversite ve yüksek okulların kapalı tutulmasını savunacağız.

Kuruluşundan bu yana yapısı gereği bir türlü bunalımdan kurtulamayan ODTÜ'deki faşist işgali ve bu üniversitenin bugünkü durumunu nasıl yorumluyorsunuz?

Ashında ODTÜ bunalımı, yukarıda belirlenmeye çalışılan bunalımın parçası. Faşistlerin ODTÜ'

yü ele geçirme hareketinin Hasan Tan'ın rektörlüğü altında nasıl yürütüldüğünü, üniversiteye işçi adı altında çok sayıda silahlı faşistün alındığı biliniyor. Bu şekilde işçi adı altında üniversitenin silahlı kişilerce işgal edilmesi gerilimi son derece artırmıştır. Şu anda ODTÜ'deki işçilerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin can güvenliği yoktur. Burada da bir Orhan Yavuz olayı çok uzak bir olasılık sayılmamalıdır. Bugünkü ortamda ODTÜ'yü açmak çok büyük bir sorumluluk almak demektir. Şimdilik önemli olan ODTÜ'nün açılması değil, sorumlu yönetim organları olan Müttefleri Heyet ve Rektör vekilinin sorun hakkında kamuoyunu aydınlatmaları ve ODTÜ'yü 14 Şubat 1977 öncesi koşullarına döndürmek için aldıkları önlemleri açıklamalarıdır. Ancak böyle cesaretili ve dürist bir girişim ile ODTÜ'nün tekrar işlerliğe kavuşabilmesinin yollarının aranmasına başlanabilir. Bu nedenle biz öncelikle ODTÜ'nün yetkili organlarının alacağı tavır ve kararların atılacak ilk adım olduğunu düşünmekteyiz.

YURUYUŞ'un geçen sayısında TÖB-DER, TUM-DEK, TMMOB ve TUTED Genel Başkanları demokratik güçleri'nin birliği sorunu tartıştılar. Bu konuda sizin görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Ülkemizde hergün büyüyen faşizm tehdidine karşı demokratik güçlerin işbirliği yapmaları ve bir anti-faşist güçbirliği oluşturulmaları çok olumlu ve belki de olumlanmaz öte zorunlu bir girişim sayılmamalıdır. Adı üstünde böyle bir mücadele amaç olarak demokratik hedeflere ulaşmayı amaçlayacak ve bütüncül bir siyasal içerik taşıyacaktır. Tüm öğretim kurumlarında özgür demokratik eğitim ortamının sağlanması, tüm çalışanların ekonomik, toplumsal ve siyasal özgürlükleri önündeki sınırlamaların kaldırılması vb. somut hedefler, demokratik kitle örgütlerini biraraya getirecektir. Bu tür bir mücadelenin ve bu mücadele için oluşacak gücün, küçümsenmeyecek boyutlara sahip olduğu açıktır.

Bununla beraber bugün için güçbirliğinin etkin olarak işlev gömesinde ortaya çıkan en büyük sorun büyük demokratik kitle örgütlerinin dünya görüşlerindeki farklılıktır. Bazen önemli boyutlarda zıtlığa varan farklılıkların örgütlerin dolaylı da olsa birbirlerini parçalamaya girişimlerinde bulunmasına neden olmaktadır, bu ise güçbirliğini işlemez hale getirmektedir. Her demokratik kitle örgütünde birbirlerinden farklı dünya görüşlerinin bulunması bunların örgüte egemen olmak için birbirleri ile mücadele etmeleri doğal, belki de bir bakıma sağlıklı gelişmelerin önkoşulu sayılabilir. Önemli olan sorun, bu doğal ve sağlıklı süreç ile etkin bir güçbirliğini bağdaştırmak olarak tanımlanabilir. Bu noktada ilk akla gelen çözüm, hem nitel hem nicel olarak en büyük kitle örgütlerinin biraraya gelerek, somut koşullara göre ortak eylem ve program hazırlanması olarak özetlenebilir. Belli sayıda ve büyük örgütler, böylece aralarındaki dünya görüşü farklarına rağmen önce olarak biraraya gelebilecekler, diğer örgütler de onların hazırladıkları eylem programına katılıp katılmadıkça özgür olarak karar verebileceklerdir. Eylem programının oluşumuna katılan örgütlerin sayısı azaldıkça çalışmaları daha verimli yürüyeceği, zaman boyutuna gereken önemlin daha duyarlılıkla verilebileceği ümit edilebilir.

Türkiye'de anti-faşist bir demokrasi cephesinin kurulması sizce gerekli midir? Bu cephenin kurulma yöntemi ne olmalıdır?

Türkiye'nin giderek artan ölçüde faşizm tehdidi altında bulunması güçlü bir anti-faşist cephenin

oluşmasını gerektirir gözükmemektedir. Tarihte daha önceki örneklerle bakıldığında anti-faşist halk cephesinin bir sınıflar ittifakı olarak kurulduğunu söyleyebiliriz. Toplumda çeşitli sınıf vekatmanları temsil eden siyasal örgütler biraraya gelmekte ve ortak bir "halk cephesi" programı oluşturarak büyük emekçi yığınlarını anti-faşist mücadeleye sokmaktadırlar. Türkiye'ye bakıldığında bugün için işçi sınıfını ve emekçi katmanları yığınsal olarak anti-faşist mücadeleye sokacak güçlü siyasal örgütler ortada gözükmemektedir. Bu bakımdan geniş tabanlı bir hareket yaratmak için siyasal partilerin eksikliğini, sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin biraraya gelerek kapatması önerilmektedir. Sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin, sınıflararası bir ittifakı oluşturması çok tartışma götürür. Bununla beraber güçbirliği yaptıkları takdirde, ülkemiz koşullarında biraraya gelişin büyük yığınları anti-faşist yönde hareketi çeşitlendireceği düşünülebilir. Bu bakımdan DİSK tarafından önerilen UDC, denemeye değer bir girişim görünümündedir. Ancak burada unutulmaması gereken nokta, bu tür güçbirliğinin soldaki farklı dünya görüşlerini biraraya getiren bir eylem programından kaynaklanacağıdır. Anti-faşist demokrasi cephesinin kurulmasında öncülüğü yüklenen bir siyasal partinin bulunmaması halinde güçbirliğinin oluşması ve ortak eylem programının hazırlanması için büyük bir sendikal örgüt olan DİSK'in öncülük etmesi doğal sayılabilir. Ancak bu öncülük ne kadar doğalsa büyük demokratik kitle örgütlerinin, örgütsel bütünlükleri içinde bu programı yapmasına ciddi olarak katılmaları o kadar zorunludur. Bunun dışında bir yaklaşımın mevcut gerilimleri artırmak ve geniş tabanlı bir anti-faşist güçbirliğini zayıflatıcı etkileri olabilir. Bu bakımdan günümüzde koşulları altında böyle bir bareketin son derece dikkatli bir biçimde oluşturulması gerekir.

Soldaki çeşitli dünya görüşleri arasında diyalog var mı, olmalı mıdır?

Bugün gerçekten solda dünya görüşleri birbirinden farklı çok sayıda grubun olduğunu biliyoruz. Hatta bu grupları kendilerini tanıttıkları bir takım lingüistik sembollerle kendilerini belirledikleri, dilin bir bakıma bu gruplar arasında parselendiğini söylemek mümkün. Ashında bu büyük bir sakınca yaratmıyor. Marksizm bir doğma değil, büyük boyutlu bir kuram. Bu büyük boyutlu kuram önce daha alt boyutlara indirgeniyor. (Örneğin Türkiye'nin somut koşullarına) ve koşulların işi altında yorumlanıyor. Bu yorumların farklılaşması doğal ve yorum, yani kuram düzeyinde farklılaşma oluncu dünya görüşü ya da başka bir deyişle ideoloji (statik eylem modeli) oluşturulması da farklılaşmıyor. Şimdi kaba gözlemlere dayanarak tartışmanın üçüncü basamakta yoğunlaştığı, eyleme yön veren ideolojik model önermelerinin karşıt tavırları aldığı görülmüyor. Bunun kısır bir tartışma alanı oluşturduğu yadsınmaz. Tartışmaların esas olarak birinci ve ikinci basamaklarda yapılması daha doğru ve birleştirici olabilecektir. Ancak bu noktada yine abartmaya gitmemek gerekir. Marksizmin farklı yorumlarına dayanan, farklı dünya görüşleri birbirleri ile tartışmaktan geri kalmamalıdır. Tartışmalar faydalı olmaksızın çoğu zaman bilimsellikten temelli olan (doğru-yanlış) değerlendirmesi yapılmaması olarak sağlanmaz. Farklı dünya görüşleri arasında bilimsel olarak doğruyu belirleyecek ölçüt eylem ve eylemin amacına ulaşmasıdır. Bu farklı grupların varoluşu tutarlı eylemleri yapanların kitlelerde kök salmasıyla sona erecektir.